

АКАДЕМИЯИ МИЛЛИИ ИЛМҲОИ ТОҶИКИСТОН
Институти масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экология

ПЕШВОИ МИЛЛАТ: МАСОИЛИ ОБ, ИҚЛИМ ВА ЭКОЛОГИЯ

Душ

анбе
«Дониш»
2022

ТДУ 556:574(575.3)

Шурои олимон (илмӣ)-и Институти масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экологияи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон аз 26 августи соли 2022, суратчаласаи №10 ба чоп тавсия намудааст.

**Зери назари
Президенти Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон,
доктори илмҳои физикаю математика, академик
Фарҳод Раҳимӣ**

**Мураттиб ва муҳаррирон:
Ориф Амирзода, Номвар Қурбон, Ҳасан Асоев**

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар арсаи ҷаҳонӣ ҳамчун ташаббускори ғояҳои башардӯстона ва ҳамгироёнаи масоили обу иқлим ва ҳифзи муҳити зист эътироф гардидаанд ва маҳз дар заминаи ташаббусу пешниҳодоти Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бонуфузтарин созмони ҷаҳонӣ – Созмони Милали Муттаҳид нух қатънома қабул кардааст. Аз ин рӯ, андешаҳои Пешвои муаззами миллат оид ба мушкилоти об, иқлим, экология, истифодаи оқилонаи сарватҳои табиӣ ва ҳифзи муҳити зист, ки дар асоси арзишҳои муосиру дақиқи илмӣ баён ва пешниҳод гардидаанд, заминаи хубе барои омӯзишу пажӯҳиши оянда мебошанд. Бо ин мақсад дар китоби «Пешвои миллат: масоили об, иқлим ва экология» чанд маълумоти муҳтасар аз ташаббусҳои ҷаҳонии Эмомалӣ Раҳмон оид ба масоили обу иқлим, иштироқи суҳанрониҳои Сарвари давлат дар ҳамоишҳои минтақавию байналмилалӣ марбут ба ин мушкилот, мавзӯҳои об, иқлим ва экология дар Паёмҳои Президенти Тоҷикистон ва инчунин, андарзҳои Пешвои миллат доир ба об, иқлим ва экология гирдорварӣ шудаанд.

© Институти масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экологияи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, 2022



“...Масъалаи тағйирёбии глобалии иқлим ва зарурати талашҳои муштарак барои рафъи оқибатҳои он ҳамчун мушкилоти ҷиддии замони муосир мавриди тавачҷуҳи хоси кишвари мо қарор гирифтааст. Таъи чанд даҳсолаи охир тақрибан сеяки ҳаҷми умумии пирияхҳои кишвари мо, ки зиёда аз 60 фоизи захираҳои оби минтақаи Осиёи Марказӣ аз онҳо ташаккул меёбад, аз байн рафтааст. Дар ин замина, кишвари мо ба мақсади эълон намудани соли 2025 ҳамчун Соли байналмилалии ҳифзи пирияхҳо, мушаххас намудани Рӯзи ҷаҳонии ҳифзи пирияхҳо ва таъсиси Бунёди байналмилалии ҳифзи пирияхҳо якҷо бо шарикони байналмилалии худ саъй карда истодааст...”

**Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Пешвои миллат муҳтарам
Эмомалӣ Раҳмон**

ТАШАББУСҲОИ ҶАҲОНИИ
Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон
вобаста ба об, иқлим ва экология



Water Year 2003

Соли 2003 – Соли байналмилалии оби тоза (Эъломияи ҷаласаи 55-уми Маҷмаи Умумии Созмони Миллали Муттаҳид аз 20.12.2000 таҳти №55/196) санаи 1-уми октябри соли 1999 дар Иҷлосияи 54-уми Маҷмаи Умумии Созмони Миллали Муттаҳид аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон пешниҳод гардида, ҷомеаро барои андешидани тадбирҳои мушаххас дар ҳалли масоили об даъват намуд. Дар асоси пешниҳоди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 20 сентябри соли 2000 Маҷмаи Умумии СММ дар Иҷлосияи 55-ум соли 2003-ро Соли байналмилалии оби тоза эълон кард. Дар заминаи ин ташаббус аз 29 август то 1 сентябри соли 2003 дар шаҳри Душанбе Форуми байналмилалӣ оид ба оби тоза баргузор гардид, ки дар он 500 вакили 53 кишвари дунё ва намояндагони 105 созмону ташкилоти байналмилалӣ ширкат варзиданд.

*** **



WATER FOR LIFE
2005 - 2015

Солҳои 2005-2015 – Даҳсолаи байналмилалии амал «Об барои ҳаёт» (Эъломияи ҷаласаи 58-уми Маҷмаи Умумии Созмони Миллали Муттаҳид аз 23.12.2003 таҳти №58/217). Ин пешниҳод маротибаи нахуст дар Форуми сеюми ҷаҳонии об, ки рӯзҳои 16-23 марти соли 2003 дар шаҳри Киото (Ҷопон) баргузор шуд, аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ироа гардид. Дар асоси Эъломияи Душанбе Маҷмаи умумии СММ 23 декабри соли 2003 Қатъ-

номаи дахлдор қабул карда, солҳои 2005-2015-ро Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои ҳаёт» эълон намуд. Дар ҳошияи ин даҳсола Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ҳамоишҳои зиёди сатҳи минтақавию байналмилалӣ, аз ҷумла дар мулоқоти роҳбарон ва намоёндагони мамлакатҳои Осиё ва ҳавзаҳои Уқёнуси Ором бахшида ба масоили истифодаи захираҳои оби минтақа дар шароити афзудани шумораи аҳоли (3-4 декабри соли 2007, шаҳри Беппуи Чопон) иштирок намуда, пешниҳодҳои муҳим, махсусан таҳияи Конвенсияи байналмилалӣ СММ пешниҳод намуданд.

*** **

Консортиуми байналмилалӣ доир ба истифодаи оби кӯли Сарез. Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон соли 2008 дар Конфронси байналмилалӣ оид ба коҳиши офатҳои табиӣ марбут ба об пешниҳод намуданд, ки Консортиуми байналмилалӣ доир ба истифодаи оби кӯли Сарез таъсис дода шавад. Зеро эҳтимол дорад, ки канда шудани садди табиӣ Сарез боиси зерӣ об мондани қисме аз аҳолии кишварҳои Тоҷикистон, Ўзбекистон, Афғонистон ва Туркменистон ва 52 000 км²-и ҳавзаҳои дарёи Аму мегардад. Бинобар ин, ҳадафи асосии таъсиси ин Консортиум пешгирӣ намудани хавфи канда шудани садди табиӣ Сарез ба воситаи истифодаи оби кӯл аз ҷониби кишварҳои Осиёи Марказӣ мебошад.

*** **

Бунёди байналмилалӣ ҳифзи пирияхҳо. Ташаббус дар бораи таъсис додани Бунёди байналмилалӣ ҳифзи пирияхҳо дар Конференсияи сеюми умумиҷаҳонӣ бахшида ба масоили иқлим (31.08-04.10.2009, Женева, Швейсария) ва Конфронси 15-уми ҷонибҳои Конвенсияи қолабии СММ оид ба тағйирёбии иқлим (7-8.12.2009, Копенгаген, Дания) аз тарафи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон пешниҳод гардид. Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон зимни суҳанронии хеш таваҷҷуҳи иштрокчиёро ба оқибатҳои манфии гармшавии ҳавои атмосфера ҷалб намуда, дар ин самт таъсиси Хазиनाи байналмилалӣ ҳифзи пирияхҳо ва истифодаи самаранок аз захираҳои гидроэнергетикии Тоҷикистонро

барои сохтмони неругоҳҳои барқӣ дар минтақаи Осиёи Марказӣ муҳим ва саривақтӣ номиданд.

*** **



Соли 2013 – Соли байнал-милалии ҳамкориҳо дар соҳаи об (Эълomiaи ҷаласаи 65-уми Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид аз 20.12.2010 таҳти 65/154) дар Форуми панҷуми ҷаҳонии об, ки 15-22 марти соли 2009 дар шаҳри Истанбул (Туркия) баргузор гардид, аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон пешниҳод карда шуд. Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид 20 декабри соли 2010 соли 2013-ро ҳамчун Соли байналмилалии ҳамкорӣ дар соҳаи об эълон намуд, ки аз ҷониби 190 кишвари олам дастгирӣ ва пуштибонӣ ёфт. Тибқи ин ташаббус рӯзҳои 20-21 августи 2013 дар шаҳри Душанбе Конфронси байналмилалии сатҳи баланди ҳамкорӣ дар соҳаи об баргузор гардид, ки дар натиҷаи он як қатор санадҳои ниҳойӣ қабул шуданд: 1) Эълomiaи Конфронси байналмилалии сатҳи баланди ҳамкорӣ дар соҳаи об, 2) Барномаи амали Конфронси Душанбе оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи об ва 3) Натиҷаи Конфронси байналмилалии сатҳи баланди ҳамкорӣ дар соҳаи об.

*** **



Солҳои 2018-2028 – Даҳсолаи байналмилалии амал «Об барои рушди устувор» (Эълomiaи ҷаласаи 71-уми Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид аз 25.12.2016 таҳти №А/С.2/71/L.12/Rev.1). Ин ташаббус аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Форуми ҳафтуми ҷаҳонии об, ки 12-17 апрели соли 2015 дар шаҳри Тэгу-Кенгбук (Ҷумҳурии Корея) баргузор шуд, пешниҳод гардид. Дар баробар ин, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба зарурати қабули Қатъномаи Даҳсолаи байналмилалии амал «Об барои рушди устувор» диққат махсус дода, афзоиши аҳолию раванди шаҳрنيшинӣ, биёбоншавӣ,

хушксолӣ ва тағйири иқлим ва инчунин, набудани имконот барои таъмини истифодаи мақсадноки обро аз омилҳое номиданд, ки ба норасоии об оварда мерасонанд. Аз ин рӯ, иқдоми навбатии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон 21 декабри соли 2016 зимни ҷаласаи пленарии Маҷмааи Умумии СММ бо ҳаммуаллифи 177 кишвари аъзои он қабул гардид.

*** **

Соли 2025 – Соли байналмилалӣ ҳифзи пирияхҳо дар ҷаласаи Панели сатҳи баланд оид ба об ва иқлим, ки 3 марти соли 2021 тариқи онлайн баргузор гардид, аз тарафи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон пешниҳод карда шуд. Зеро Тоҷикистон аз ҷумлаи кишварҳоест, ки бинобар ифлосшавии атмосфера ва тағйирёбии иқлим аз солҳои шастуми асри гузашта ба суръати баланди обшавии пирияхҳо дар ҳудуди худ мувоҷеҳ аст. Аз ҷумла, дар давоми якчанд даҳсолаи охири асри ХХ дар Тоҷикистон зиёда аз 1000 пириях, яъне тақрибан 30%-и пирияхҳо нобуд шудаанд. Масалан, танҳо пирияхи аз ҳама бузурги қитъавии Федченко дар ин муддат ба андозаи як километри мураббаъ хурд шуда, масоҳати он то 11 км² кам гардид ва ҳаҷми яхи худро беш аз 2 км³ аз даст дод.

*** **

Ташаббусҳои ҷаҳонӣ зикршуда ба ҳамкории фаъоли ҳамаи ҷонибҳои манфиатдор дар самти мудирияти захираҳои об ва татбиқи лоиҳаҳо дар соҳаи об, инчунин, дар амалисозии фанноварию навоариҳои муосир мусоидат намуданд.

Аз суҳанронии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар маросими ифтитоҳи Конфронси дуҷумла байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор, 2018-2028», 07.06.2022, шаҳри Душанбе.

*** **



“...Мо нақши пешвоёни Эътилофро дар пешбурди рӯзномаи ҳамгиرويшудаи масъалаҳои обу иқлим муҳим арзёбӣ менамоем. Нақшаи амали пешвоён дар ин раванд саҳми муносиби худро хоҳад гузошт. Бо истифода аз фурсат, мо бори дигар омодагии худро барои татбиқи Нақшаи мазкур ва пешбурди рӯзномаи ҳамоҳангшудаи об ва иқлим дар ҳама сатҳҳо ибраз менамоем...”

**Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Пешвои миллат муҳтарам
Эмомалӣ Раҳмон**

ИШТИРОК ВА СУХАНРОНИИ
Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон
дар ҳамоишҳои минтақавию байналмилалии
марбут ба об, иқлим ва экология

Чаласаи 54-уми Маҷмаи Умумии Созмони Миллали Муттаҳид,
01.10.1999, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Иҷлосияи махсуси Ассамблеяи Генералии Созмони Миллали
Муттаҳид, 27.06.2000, Швейтсария

*** **

Иштирок ва суҳанронӣ дар назди иштирокчиёни Форуми умуми-
миҷаҳонии об, 18.03.2003, Япония

*** **

Маросими кушодашавии форуми байналмилалӣ оид ба масъа-
лаҳои оби тоза, 30.08.2003, шаҳри Душанбе

*** **

Маросими пӯшидашавии Форуми байналмилалӣ оид ба масъа-
лаҳои оби тоза, 01.09.2003, шаҳри Душанбе

*** **

Иҷлосияи 58-уми Ассамблеяи Генералии Созмони Миллали Мут-
таҳид, 30.09.2003, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Зиёфати кории анҷумани бахшида ба «Ноил гардидан ба Ҳа-
дафҳои Рушди Ҳазорсола дар Осиё», 13.09.2005, Иёлоти Муттаҳидаи
Амрико

*** **

Мулоқоти роҳбарони ҳайатҳои «Мамлакатҳои озмоишӣ» бахшида ба проблемаҳои ба даст овардани Ҳадафҳои Рушди Ҳазорсола дар Тоҷикистон, 13.09.2005, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Мулоқоти сарони давлатҳои узви Созмони Милали Муттаҳид бахшида ба 60-солагии ташкилѐбии СММ, 14.09.2005, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Маросими ба қор даровардани агрегати нахустини неругоҳи барқи обии «Сангтӯда - 1», 20.01.2008, ноҳияи Данғара

*** **

Маросими ифтитоҳи навбати дуҷуми корхонаи «Оби зулол», 09.09.2008, шаҳри Истаравшан

*** **

Мубоҳисаи умумии Иҷлосияи 63-уми Маҷмаи умумии Созмони Милали Муттаҳид, 26.09.2008, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Мулоқоти махсуси сатҳи олий дар мавзӯи «Об ва беҳдошти санитарӣ барои ҳамагон», 26.09.2008, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Маросими ба истифода додани агрегати сеҷуми Неругоҳи барқи обии «Сангтӯда - 1», 05.11.2008, ноҳияи Данғара

*** **

Маросими муаррифии Гузориши ЮНЕСКО дар масъалаи об,
16.03.2009, Ҷумҳурии Туркия

*** **

Форуми панҷуми ҷаҳонии об, 16.03.2009, Ҷумҳурии Туркия

*** **

Конфронси сеюми умумиҷаҳонӣ бахшида ба проблемаи иқлим,
03.09.2009, Швейтсария

*** **

Мулоқоти сатҳи олӣ доир ба тағйироти иқлим ва энергетика,
21.09.2009, Иёлотҳои Муттаҳидаи Амрико

*** **

Мубоҳисаи умумии Иҷлосияи 64-уми Маҷмаи умумии Созмони
Милали Муттаҳид, 22.09.2009, Иёлотҳои Муттаҳидаи Амрико

*** **

Конфронси 15-уми ҷонибҳои Конвенсияи қолабии Созмони Ми-
лали Муттаҳид оид ба тағйирёбии иқлим, 16.12.2009, Дания

*** **

Конфронси байналмилалӣ бахшида ба татбиқи амалии 10-со-
лаи «Амалиёти об барои ҳаёт», 08.06.2010, шаҳри Душанбе

*** **

Маҷлиси умумии сатҳи олии Маҷмаи Кулли СММ бахшида ба
масъалаҳои Ҳадафҳои Рушди Ҳазорсола, 20.09.2010, Иёлотҳои Мут-
таҳидаи Амрико

*** **

Маросими муаррифӣ/чошти корӣ «Ҳадафҳои Ҳазорсола: дастовардҳои Тоҷикистон», 21.09.2010, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Машварати махсус бахшида ба мавзӯи «Ҳалли проблемаҳои ҷаҳонии обу санитария - вазифаи асосии амалӣ сохтани Ҳадафҳои Рушди Ҳазорсола», 22.09.2010, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Машварати сатҳи баланди Маҷмаи Умумии СММ ба сифати саҳм дар гузаронидани Соли байналмилалӣ гуногунии биологӣ, 22.09.2010, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Маросими оғози бунёди сарбанди неругоҳи барқи обии «Сангтӯда-2», 28.11.2010, ноҳияи Данғара

*** **

Маросими ифтитоҳи навбати аввали неругоҳи барқи обии «Сангтӯда-2», 05.09.2011, ноҳияи Данғара

*** **

Ҷаласаи умумии Конфронси СММ оид ба рушди устувор, 21.06.2012, Бразилия

*** **

Форуми дувуми об барои кишварҳои минтақаи Осиё ва Уқёнуси Ором дар мавзӯи «Амнияти вобаста ба об ва таҳдидҳои офатҳои табиӣ марбут бо об», 19.05.2013, Таиланд

*** **

Маросими ифтитоҳи Конфронси байналмилалии сатҳи баланд оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи об, 20.08.2013, шаҳри Душанбе

*** **

Форуми умумичаҳонӣ оид ба масъалаҳои об, 12.04.2015, Ҷумҳурии Корея

*** **

Конфронси байналмилалии сатҳи баланд доир ба ҷамъбасти раванди татбиқи амалии Даҳсолаи байналмилалии амалиёти «Об барои ҳаёт, солҳои 2005-2015», 09.06.2015, шаҳри Душанбе

*** **

Чорабинии сатҳи баланд дар ҳошияи саммити СММ оид ба мавзуи «Ҳавасмандгардонии раванди татбиқи амалӣ ва дастбӣ ба Ҳадафҳои рушди устувор дар соҳаи об», 27.09.2015, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Мулоқоти СММ дар сатҳи оӣ чиҳати тасдиқи Рӯзномаи рушд барои давраи баъди соли 2015, 27.09.2015, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Муколамаи интерактивии Саммити 2015 оид ба мавзуи «Ба хотири ҳифзи сайёраи мо ва дар ҷодаи мубориза бо тағйирёбии иқлим», 28.09.2015, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Форуми сатҳи баланди кишварҳои рӯ ба инкишофи маҳсур дар хушкӣ, 29.09.2015, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Мубоҳисоти умумии Иҷлосияи 70-уми Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид, 29.09.2015, Иёлотҳои Муттаҳидаи Амрико

*** **

Конфронси 21-уми тарафҳои Конвенсияи қолабии Созмони Милали Муттаҳид дар бораи тағйири иқлим, 30.11.2015, Ҷумҳурии Франция

*** **

Маросими расмии оғози татбиқи Лоихаи минтақавии интиқоли неруи барқи CASA-1000, 12.05.2016, шаҳри Турсунзода

*** **

Чорабинии сатҳи баланди «Аз Ҳадафҳои Рушди Ҳазорсола то Ҳадафҳои Рушди Устувор дар минтақаи Осиёву Уқёнуси Ором», 30.09.2015, Иёлотҳои Муттаҳидаи Амрико

*** **

Маросими ифтитоҳи Симпозиуми байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба ҳадафи шашуми рушди устувор – «Таъмини дастрасии ҳаматарафа ба об ва беҳдошт», 09.08.2016, шаҳри Душанбе

*** **

Саммити оби Будапешт, 28.11.2016, Маҷористон

*** **

Ҷаласаи Панели сатҳи баланд оид ба масъалаҳои об, 29.11.2016, Маҷористон

*** **

Маросими оғози татбиқи лоиҳаи «Таҷдиди неругоҳи барқи обии «Сарбанд», 18.11.2016, шаҳри Леваконт

*** **

Маросими ифтитоҳи ҳамоиши сатҳи баланд дар мавзуи «Таҳқиқи ҳамкорӣ чиҳати расидан ба рушди устувор дар шароити таҳдиду хатарҳои муосир», 12.06.2017, шаҳри Душанбе

*** **

Чорабинии сатҳи баланд зери унвони «Дар роҳи татбиқи Даҳсолаи байналмилалии амал «Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028», 19.09.2017, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Чаласаи чоруми Панели сатҳи баланд оид ба масъалаҳои об, 21.09.2017, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Чорабинии сатҳи баланд ба муносибати оғози Даҳсолаи байналмилалии амал «Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028», 22.03.2018, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Чорабинии «Дар ҷустуҷӯи ҳамбастагӣ байни энергия ва об: Синергия байни Ҳадафҳои шашум ва ҳафтуми рушди устувор», 23.03.2018, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Нишастии хоссаи «Амалҳои афзалиятнок дар соҳаи захираҳои обӣ, тағйирёбии иқлим, коҳиш додани хатарҳои офатҳои табиӣ дар ҷорҷӯби Даҳсолаи байналмилалии амал «Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028», 23.03.2018, Иёлоти Муттаҳидаи Амрико

*** **

Маросими ифтитоҳи Конфронси байналмилалии сатҳи баланд оид ба Даҳсолаи байналмилалии амалиёт «Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028», 20.06.2018, шаҳри Душанбе

*** **

Маросими оғози кори агрегати якуми неругоҳи барқи обии «Роғун», 16.11.2018, шаҳри Роғун

*** **

40-умин ҷаласаи Конфронси Генералии ЮНЕСКО дар масъалаҳои вобаста ба тағйирёбии иқлим, 12.11.2019, Ҷумҳурии Франция

*** **

Мулоқоти якуми Панели сатҳи баланд оид ба масъалаҳои об ва иқлим дар сиғаи видеоконференсия, 03.03.2021, шаҳри Душанбе

*** **

Ҷаласаи сатҳи баланд дар мавзӯи «Татбиқи ҳадаф ва вазифаҳои марбут ба оби Рӯзномаи 2030» дар қолаби маҷозӣ, 19.03.2021, шаҳри Душанбе

*** **

Мубоҳисаҳои умумии Иҷлоси 76-уми Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид, 24.09.2021, шаҳри Душанбе

*** **

Мубоҳисаҳои мавзӯии сатҳи баланд таҳти унвони «Амалисозии иқдомҳо дар соҳаи иқлим», 27.10.2021, шаҳри Душанбе

*** **

Ҷласаи Панели сатҳи баланд оид ба масъалаҳои об ва иқлим,
02.11.2021, шаҳри Душанбе

*** **

Маросими ифтитоҳи Саммити чоруми оби кишварҳои минтақаи
Осиё ва Уқёнуси Ором, 23.04.2022, шаҳри Душанбе

*** **

Маросими ифтитоҳи Конфронси дуюми байналмилалии сатҳи
баланд оид ба Даҳсолаи байналмилалии амал «Об барои рушди
устувор, 2018-2028», 07.06.2022, шаҳри Душанбе

*** **

Нишасти сеюми Пешвоёни Эътилофи обу иқлим, 04.06.2022,
шаҳри Душанбе



“...Вобаста ба тағйирёбии иқлим, баландшавии бесобиқаи ҳарорати миёнаи кураи Замин ва пайомадҳои манфии он барои ҳаёти инсон, олами ҳайвоноту наботот ва пирияхҳои кишвар олимони мо омӯзиш, таҳқиқ ва мониторинги доимиро дар ин самтҳо ба роҳ монда, роҳу усулҳои мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлимро якҷо бо олимони минтақа ва ҷаҳон коркард ва амалӣ намоянд...”

**Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Пешвои миллат муҳтарам
Эмомалӣ Раҳмон**

ИҚТИБОСҲО

аз Паёмҳои Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба масоили об, иқлим ва экология

Дастгирӣ ёфтани ташаббуси Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи Соли байналмилалӣ оби тоза эълон намудани соли 2003-юм аз ҷониби аксари кулли кишварҳои ҷаҳон ва дар ин хусус қабул гардидани Резолютсияи махсуси Созмони Милалӣ Муттаҳид низ далели равшани афзудани нуфузу эътибори давлати тоҷикон дар сатҳи байналхалқӣ мебошад.

Аз Паём ба аъзои Маҷлиси Миллӣ ва вакилони Маҷлиси Намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 30.04.2001.

*** **

Пешгирии хатарҳои экологӣ, сарфаҷӯи захираҳои оби нӯшокӣ, рафъи гуруснагӣ ва дигар проблемаҳои дорои хусусиятҳои умумибашарӣ мавҷуданд, ки танҳо дар сурати пешбурди оқилонаи сиёсати хоричӣ ва дастгирии ҳамаҷонибаи ҷомеаи ҷаҳонӣ ва ҳар фарди бедордили сайёра ҳал шуда метавонанд.

Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 22.04.2002.

*** **

Махсусан вақте суҳан дар бораи масъалаҳои глобалӣ меравад, ҳар як давлат метавонад садои худро баланд кунад ва ба ҳамовозии кишварҳои дигар чашминтзор бошад. Вобаста ба ин, мо метавонем бо қаноатмандӣ зикр намоем, ки пешниҳоди Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бобати Соли байналмилалӣ оби тоза эълон кардани соли 2003-юм дар Созмони Милалӣ Муттаҳид аз ҷониби аксарияти мамлакатҳои ҷаҳон пазируфта шуд ва имрӯз дар сар то сари сайёра гузаронидани чорабиниҳои гуногун бахшида ба ин проблема идома дорад.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷики-
стон, 04.04.2003.*

*** **

Як қатор равандҳои ҷаҳонӣ, аз ҷумла проблемаҳои муҳити зист, тавозуни муносибати инсон ва табиат андозаву миқёси хатарнок гирифта истодаанд. Чун сухан аз масъалаҳои экологӣ рафт, ҳаминро бояд гуфт, ки муносибати худбинона ва ҳатто барбаронаи инсоният дар тӯли асрҳо ба табиат боиси торафт маҳдуд шудани захираҳои ҳаётан муҳим мегардад. Ҳамчунин ҳар сол миллионҳо гектар ҷангалзор сӯхта нобуд мешавад. Эҳтимол дар натиҷаи гармшавии иқлим дар бисёр минтақаҳо ғайриҷашмдошт бо суръати таҳдидкунанда обшавии пирияхҳо, ки манбаи оби нӯшокианд, ба назар мерасад. Аз рӯйи мушоҳидаҳои мо дар давоми панҷоҳ соли охир дар кӯҳҳои Помир, ки ганҷинаи табиӣи оби тоза мебошанд, захираи пирияхҳо ду баробар кам шудааст. Агар ин ҳолат бетағйир монад, оқибатҳои онро тасаввур кардан мушкил нест.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷики-
стон, 04.04.2003.*

*** **

Дар шароити кӯҳистони Тоҷикистон зиёд намудани миқдори неругоҳҳои хурди барқи обӣ аҳамияти хоса дорад. Алҳол дар мамлакатамон 25 неругоҳи хурди барқи обӣ фаъолият менамоянд. Дар ояндаи наздик дар ноҳияҳои Файзобод, Балҷувон, Ваҳдат, Айнӣ, Нуробод, Рашт, Тоҷикобод, Чиргатол, Тавилдара сохтмони 10 неругоҳи хурди барқӣ пешбинӣ гардидааст. Доир ба маблағгузори сохтмони онҳо Ҳукумати Тоҷикистон чанде пеш бо Бонки исломии рушд созишнома ба маблағи 10 миллион доллари амрикоӣ ба имзо расонд.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷики-
стон, 30.04.2004.*

*** **

Масъалаи об - масъалаи муҳими глобалӣ ва миллӣ аст, ки паҳлӯҳои зиёд дорад. Ҳарчанд Тоҷикистон дар сарғаҳи оби минтақаи Осиёи Марказӣ қарор дорад, вазъияти сол аз сол мураккаб шудани проблемаи таъмини аҳоли бо оби тоза ва нақши бузурги захираҳои обӣ дар рушди устувори иқтисоди миллӣ, инчунин манфиатҳои миллӣ моро водор мекунад, ки дар ҳалли чунин масъалаҳои муҳими минтақавию глобалӣ фаъолона саҳм гузорем. Бо ин роҳ мо мехоҳем воситаи имкониятҳои ҷомеаи ҷаҳониро барои ҳалли мушкилоте, ки аз ҷумла Тоҷикистон ва минтақаамон бо он рӯбарӯ аст, сафарбар намоем.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон,
30.04.2004.*

*** **

Ҳарчанде дар кишвари мо ин захираҳо маҳдуданд, вале набояд фаромӯш сохт, ки иқтисодии гидроэнергетикии кишварамон ниҳоят бузург аст ва истифодаи оқилонаи он ба пешрафти ҳамаи соҳаҳои иқтисодӣ мусоидат менамояд. Мо борҳо таъкид мекардем, ки равиши кам шудани захираҳои нафту газ дар ҷаҳон ба зиёд шудани талабот ба нерӯи барқи обӣ оварда мерасонад. Ва имрӯз вазъияти бозори ҷаҳонии захираҳои энергетикӣ инро тасдиқ намуда истодааст.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон,
16.04.2005.*

*** **

Имрӯз ҳамкориҳои васеъ ва бунёдии иқтисодии минтақавӣ аҳамияти ҳаёти пайдо намудааст. Бахусус, бунёди объектҳои инфраструктурӣ, қабл аз ҳама шабакаҳои интиқоли барқ, шохроҳҳои муосир, неругоҳҳои барқи обӣ, муассисаҳои истеҳсоли, инвеститсионӣ ва молиявӣ ба нафъи ҳама кишварҳост.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 20.04.2006.*

*** **

Мо ҳеҷ гоҳ бар зарари мардумони бародари минтақа ба иқдоме даст нахоҳем зад, баръакс омодаи ҳар гуна ҳамкорӣ, ҳамдигарфаҳмӣ ва ҳамгирой ҳастем. Тоҷикистон ҳамона ҷонибдори таъсис додани Консорсиуми обу энергетикаи Осиёи Марказӣ аст. Вале ба касе пӯшида нест, ки дар минтақа аллақай мушкилоти об ва алалхусус оби тозаи нӯшокӣ вучуд дорад ва ба таври табиӣ сол аз сол ҷиддитар хоҳад шуд. Барои ҳалли ин масъалаи мубрам Тоҷикистон пешниҳод менамояд, ки кишварҳои Осиёи Марказиро аз кӯли Сарез бо чунин оби аълосифати аз ҷиҳати экологӣ тоза таъмин намояд.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷики-
стон, 30.04.2007.*

*** **

Бо мақсади таъмини истиқлолияти энергетикӣ ва ба яке аз кишварҳои асосии содиркунандаи нерӯи барқ табдил додани Тоҷикистон ислоҳоти сохтории соҳа ва ба воситаи ташкил намудани консорсиумҳои молиявии байналмилалӣ сохтмони якҷанд неругоҳҳои барқи обӣ пешбинӣ гардидааст.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷики-
стон, 30.04.2007.*

*** **

Омилҳои берунӣ - дар шароити зудтағйирёбандаи ҷаҳони муосир болоравии нархи маҳсулоти нафту газ, маводи ғизоӣ ва ҳодисаҳои экологӣ техногенӣ ба вазъи иқтисодиву иҷтимоии кишварамон таъсири манфӣ расонида, моро водор месозанд, ки дар хусуси ҳарчи зудтар амалӣ гардонидани ҳадафҳои стратегии худ - таъмин кардани истиқлолияти энергетикӣ мамлакат, аз бунбасти коммуникатсионӣ баровардани он ва таъмини амнияти озуқаворӣ кишварамон тадбирҳои иловагӣ фаврӣ андешем.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷики-
стон, 25.04.2008.*

*** **

Дар раванди татбиқи сиёсати энергетикии давлати худ мардуми кишвар бояд як принципи ҳаётан муҳимро ҳамеша дар мадди назар дошта бошем, ки бунёди неругоҳҳои барқи обӣ ва таъмини истиқлолияти энергетикии кишвар имрӯз ба масъалаи ҳаёт ва мамоти давлати тоҷикон табдил ёфтааст.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон,
25.04.2008.*

*** **

Дар ҳаҷони имрӯза тамоюлу рӯйдодҳои ҳастанд, ки мавриди дастгирӣ ва ё боиси нигаронии мо мебошанд. Қабл аз ҳама раванди афзудани фарқ байни кишварҳои сарватманд ва камбизоат бештар аён мегардад. Дар шароити тақвият ёфтани раванди гармшавии ҳаҷонии иқлим масъалаи аз меъёр зиёд об шудани пираху қабатҳои барфи минтақаҳои ташаккули захираҳои об боиси нигаронии шадид мебошад.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон,
25.04.2008.*

*** **

Дар шароити имрӯзаи норасоии об дар минтақа, оқибатҳои хушксоливу камобӣ ва таъсири тағйирёбии иқлим ба манбаи асосии захираҳои обии Осиёи Марказӣ - пирахҳои Бадахшон зарур аст, ки принципҳои нави идоракунии захираҳои об дар асоси механизмҳои идоракунии ҳавзавӣ ва ҳамгиرويшуда омӯхта, имконияти қорӣ намудани онҳо баррасӣ карда шавад.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон,
15.04.2009.*

*** **

Бо мақсади ба манфиати аҳолии минтақа истифода бурдани захираҳои бузурги оби тозаи кӯли Сарез ва ба таври доимӣ таъмин намудани он бо оби мусаффо мо кишварҳои Осиёи Марказиро бори дигар даъват менамоем, ки ҷиҳати амалӣ намудани ин пешниҳод дар ташкили консорсиуми байналмилалӣ саҳмгузор бошанд.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон,
15.04.2009.*

*** **

Тамоми иншоотҳои гидроэнергетикии мо дар дарёҳои дохилии Тоҷикистон сохта шуда истодаанд ва онҳо ҳеҷ гоҳ ба кам шудани об дар дарёҳои фаромарзии минтақа ва бад шудани ҳолати экологӣ боис намегарданд.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон,
15.04.2009.*

*** **

Проблемаи марбут ба таъминоти оби тоза сол ба сол барои тамоми башарият аҳамияти бештар пайдо менамояд. Зеро он ҷанбаҳои гуногун, аз ҷумла ҳуқуқӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва экологӣ дошта, кам ё беш ба тамоми мамлакатҳо ва минтақаҳои ҷаҳон дахл дорад ва ин дар ҷараёни муҳофизату гуфтугӯҳои фарогир дар Форуми панҷуми ҷаҳонии об, ки ба наздикӣ дар шаҳри Истамбул доир гардид, ба таври дақиқ исботи худро ёфт.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон,
15.04.2009.*

*** **

Бо истифода аз минбари баланди мақоми олии қонунгузор бори дигар ба мардуми шарафманд, сарбаланд ва мушкилнописанди Тоҷикистон барои пуштибонӣ ва ҳамовозӣ ба муроҷиатномаи Сарвари давлат доир ба дастгирии моддиву маънавии сохтмони

неругоҳи барқи оби Роғун миннатдории самимии худро ибраз менамоям.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олӣ, 24.04.2010.*

*** **

Кишваре, ки сарфи назар аз манбаи асосии оби Осӣи Марказӣ буданаш ҳамагӣ 5-7 фоизи обро истифода мекунад чун кишвари кӯҳсор имконияти васеъ кардани киштзорҳои обёришавандаро надорад, ҳеҷ гоҳ барои таъмини минтақа бо об наметавонад хатар эҷод намояд. Баръакс, пешниҳоди қаблии мо барои оби мусаффои нӯшокӣ таъмин намудани мардуми минтақа аз кӯли баландкуҳи Сарез ҳанӯз ҳам боқист.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олӣ, 24.04.2010.*

*** **

Тадбирҳои андешидашаванда оид ба сохтмони иншооти обию энергетикӣ дар навбати аввал ба ҳалли мушкилоти муҳими имрӯзаии мо – мунтазам бо барқ таъмин намудани аҳоли ва корхонаҳои кишвар нигаронида шуда, барои истифодаи самараноки захираҳои обӣ бо мақсади таъмини рушди устувори кишвар бо дарназардошти ҳалли проблемаҳои иҷтимоӣ ва ташкили ҷойҳои корӣ замина мегузоранд.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олӣ, 20.04.2011.*

*** **

Тоҷикистон тайи солҳои охир пешниҳодоти созандаи зиёдеро манзур доштааст ва ҳоло ҳам ба мазмуну мундариҷаи онҳо содиқ аст, ки омодагии мо барои таъмин намудани минтақа бо оби мусаффои ошомиданӣ яке аз мисолҳои он буд.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олӣ, 20.04.2011.*

*** **

Дар вазъияти ҳоло дар ҷаҳон баамаломатад вобаста ба гармшавии глобалии иқлими сайёра, афзоиши шумораи умумии аҳолии кураи замин, бемайлони боло рафтани нархҳои маводи сӯзишворӣ бо дарназардошти маҳдудият ва камшавии захираҳои мавҷуда вазифаи аввалиндараҷаи мо истифодаи имкониятҳо ва захираҳои дохилӣ мебошад..

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олӣ, 20.04.2011.*

*** **

Соҳтору мақомоти дахлдорро зарур аст, ки дар самти ҳарчи ва сеътар ба роҳ мондани коркарди ашёи хоми ватанӣ, аз ҷумла металлҳои ранга ва сангҳои қиматбаҳову ороишӣ, маҳсулоти соҳаи кишоварзӣ, инчунин оби тозаи ошомидани Тоҷикистон ва содироти он, воридоти технологияҳои ҳозиразамони истеҳсоли ва таҳкими иқтидорҳои истеҳсоли ҳамаҷониба мусоидат намуда, ҷиҳати барта-рафсозии монеаву мушкилоти маъмуриву сунъӣ чораҳои таъхирнопазир андешанд.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷики-
стон, 20.04.2012.*

*** **

Мо танҳо ба манфиати худ ва бар зарари касе кор карданӣ не-стем, балки сидқан тарафдори ҳамкориву ҳамшарикии баробар-нафъи минтақавӣ ҳастем. Ҳамин мавқеъ ба масоили обу энергетикӣ низ, ки ҳоло вирди забонҳост, дахл дорад. Аз рӯи омили Созмони Милали Муттаҳид имрӯз дар дунё 300 низову ихтилофоте вучуд доранд, ки ба масоили об марбутанд. Аз ин назар агар ба масъала нигарем, аз оғози истиқлолият то имрӯз кишвари мо, ки қариб 60 фоизи оби Осиеи Марказӣ дар қаламрави он ташақкул меёбад ва дар сарғаҳи об қарор дорад, барои ягон давлате мушкил эҷод на-кардааст.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷики-
стон, 20.04.2012.*

*** **

Дар як муддати кӯтоҳи таърихӣ аз ҷониби он пазируфта шу-
дани се ташаббуси мо – эълони соли байналмилалии оби тоза, тас-
диқи даҳсолаи амалиёти «Об барои ҳаёт» ва Соли байналмилалии
ҳамкорӣ дар соҳаи об эълон гардидани соли 2013 мавқеи аз ҷониби
ҷомеаи байналмилалӣ эътироф гардидани сарвари Тоҷикистонро
дар ин раванд собит сохт ва тақдим бахшид.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷики-
стон, 20.04.2012.*

*** **

Тоҷикистон дорои захираҳои бузурги барқароршавандаи ги-
дроэнергетикӣ ва оби тоза мебошад, ки истифодаи оқилонаи онҳо
натанҳо ба манфиати мардуми мамлакат, балки ба нафъи кишварҳои
минтақа низ хоҳад буд.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷики-
стон, 26.04.2013.*

*** **

Сарбандҳои иншооти гидроэнергетикӣ ва обанборҳо ҷараёни
мавсимии оби дарёҳоро танзим карда, барои пешгирӣ намудани ҳо-
латҳои фавқуллодаи табиӣ, аз қабилӣ селу обхезӣ ва кам кардани
таъсири хушксолӣ нақши бузург мебозанд.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷики-
стон, 26.04.2013.*

*** **

Ҷиҳати таъмини минбаъдаи кишвар бо қувваи барқу гармӣ тавассути барқарор намудани неругоҳҳои мавҷуда ва ба қор андохтани иқтидорҳои нав, аз ҷумла бунёди хатҳои интиқоли барқ, истифодаи сарфакоронаи нерӯи барқ, паст кардани талафоти он, истифодаи технологияи каммасрафи барқӣ ва аз ҷониби дигар, ба идораи оқилонаи захираҳои обӣ дар минтақа диққати афзалиятнок дода мешавад.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷики-
стон, 23.04.2014.*

*** **

Танҳо дар чунин шароит ва тавассути саъю кӯшишҳои якҷоя метавон дар баробари мушкилоти глобалии замони муосир, аз ҷумла пайомадҳои тағйирёбии иқлими сайёра, фалокатҳои техногенӣ ва экологӣ, ба таври шоиста истодагарӣ кард. Ҳамин аст, ки Тоҷикистон ба ҳамкориҳои бештар бо кишварҳои ҷаҳон ва созмонҳои байналмилалӣ дар самти мубориза бар зидди хатарҳои глобалии ҷаҳони муосир ҳамоно манфиатдор менамояд.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷики-
стон, 23.04.2014.*

*** **

Кишвари мо ҷонибдори самимии иқдому ташаббусҳои ташкилоту созмонҳои бонуфузи байналмилалӣ, аз ҷумла Созмони Милали Муттаҳид ва дигар давлатҳои пешрафта доир ба рушди манбаъҳои барқароршаванда ва аз лиҳози экологӣ тозаии нерӯ ҳамаҷун зербиноии “иқтисоди сабз” мебошад.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷики-
стон, 23.04.2014.*

*** **

Кишвари мо дар идомаи ташаббусҳои созандаи қаблӣ ният дорад, ки ба мақсади арзёбии фарогири раванди татбиқи Даҳсолаи байналмилалӣ амал “Об барои ҳаёт 2005-2015”, ки бо ташаббуси Тоҷикистон роҳандозӣ шуда буд, имсол тибқи қарори нави Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид дар Душанбе конфронси байналмилалӣ сатҳи баландро доир намояд. Мақсад аз он баррасии мушкилоти глобалӣ нарасидани оби нӯшокӣ дар сайёра, андешидани чораҳои зарурӣ дар ҷавоби он, таъкиди зарурат ва талқини ғояи ҳамкориҳои созанда дар ҳалли масъалаҳои марбут ба об буда, ба хоштири рушди устувори кишварҳои минтақа ва ояндаи неки мардумони он доир карда мешавад.

Аз Паёми Президенти Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 23.01.2015.

*** **

Ҳукумати мамлакат захираҳои гидроэнергетикиро сарвати миллӣ мешуморад. Бинобар ин, мо рушди соҳаи энергетикаи обиро ба сифати яке аз самтҳои афзалиятноки фаъолияти худ муайян карда, дар ҳамкорӣ бо шарикони байналмилалӣ таъмиру навосӣ ва сохтмони иншооти энергетикиро идома медиҳем.

Аз Паёми Пешвои миллат, Президенти Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 20.01.2016.

*** **

Пешрафти ояндаи ҷаҳон аз энергияи барқароршаванда вобастагии зиёд дорад. Зеро он омили муҳимми таъмин намудани тараққиёти босуботи иқтисодиву иҷтимоӣ, ташаккули «иқтисоди сабз», ҳифзи муҳити зист, пешгирии офатҳои табиӣ вобаста ба тағйирёбии иқлим ва коҳиши партовҳои гази карбон мебошад.

Аз Паёми Пешвои миллат, Президенти Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 20.01.2016.

*** **

Тибқи арзёбии созмонҳои байналмилалии молиявӣ Тоҷикистон аз рӯи фоизи истеҳсоли «энергияи сабз», яъне нерӯи аз ҷиҳати экологӣ тоза ба қатори шаш кишвари пешсафи сайёра шомил гардида, имрӯз истеҳсоли ин намуди энергия дар кишвари мо 98 фоизро ташкил медиҳад. Ин саҳми Тоҷикистон дар пешгирӣ кардани оқибатҳои харобиовари гармшавии иқлим ва татбиқи чорабиниҳои экологӣ дар сатҳи минтақа ва ҷаҳон мебошад.

Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 22.12.2016.

*** **

Тоҷикистони биҳиштосои мо сарзамини мардуми соҳибмаърифату меҳмоннавоз ва кишвари меваҳои шахдбор буда, аз нигоҳи иқлим, боду ҳаво, манзараҳои табиат, кӯҳҳои осмонбӯс, пирияхҳои азим, обҳои шифобахш, кӯлҳо ва чашмаҳои оби мусаффо, ҳайвоноту наботот ва урфу анъанаҳои мардумӣ дар олам нотақрор ва макони беҳтарини сайру саёҳат мебошад.

Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 22.12.2016.

*** **

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ ба сифати ташаббускор ва пешсафи фаъоли ҳалли масоили глобалии вобаста ба истифодаи босамари захираҳои об эътироф гардидааст. Имрӯз кишвари мо барои дар ҳамкорӣ бо ҷомеаи ҷаҳонӣ амалӣ намудани пешниҳоди Тоҷикистон дар бораи эълон намудани Даҳсолаи нави байналмилалии «Об барои рушди устувор» ҷидду ҷаҳд менамояд.

Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 22.12.2016.

*** **

Вобаста ба таҳлили хусусиятҳои хоси ҳар як минтақа, захираҳои табиӣ ва инсонӣ, иқлим ва шароити ҷойгиршавии онҳо бояд таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои гуногуни сармоягузори фаъол гардонида шавад.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷ-
лиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 22.12.2017.*

*** **

Шароити мусоиди табиӣ ва иқлими Тоҷикистон барои ба роҳ мондани хизматрасонии муосири сайёҳӣ ва инкишофи намудҳои гуногуни он имконияти беҳтарин муҳайё кардааст.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷ-
лиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 22.12.2017.*

*** **

Тибқи маълумот аз 14 ҳазор пирияхе, ки дар кишвари мо ба қайд гирифта шудааст, дар давоми 40 соли охир бо сабаби гармшавии иқлим ҳазор пириях аз байн рафтааст ва ин раванд солҳои охир босуръат идома дорад. Бо дарназардошти чунин вазъ, Академияи илмҳо дар сохтори худ Маркази омӯзиши пирияхҳоро таъсис дода, мониторинги доимии пирияхҳо ва дигар сарчашмаҳои обии кишварро ҷиддӣ ба роҳ монанд.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷ-
лиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 22.12.2017.*

*** **

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар замони истиқлолияти худ ҳамкориҳои густурдаи минтақавиро воситаи муҳимтарини ҳалли масъалаҳои иқтисодиву тижоратӣ, иҷтимоӣ, экологӣ ва таъмини амнияти субот дар Осиёи Марказӣ доништа, ҷонибдори таҳкими муносибатҳои байниҳамдигарии мардумони минтақа бар пояи дӯстӣ ва ҳусни эътимод мебошад.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷ-
лиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 22.12.2017.*

*** **

Дар шароити тағйирёбии иқлим, ки масъалаи ҳифзи манбаъ-
ҳо ва захираҳои оби тозаи ошомиданӣ ба яке аз мушкилоти асосии
мардуми сайёра табдил ёфтааст, Тоҷикистон дар ин самт ҳамчун
кишвари ташаббускор ва пешсаф дар арсаи ҷаҳонӣ эътироф гарди-
дааст.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 26.12.2018.*

*** **

Ҳоло Тоҷикистон, тибқи арзёбии созмонҳои байналмилалӣ
доир ба истеҳсоли нерӯи барқӣ аз лиҳози экологӣ тоза дар ҷаҳон
қойи шашумро ишғол мекунад. Кишвари мо имконият дорад, ки
баъди ба қор андохтани иқтидорҳои нав, аз ҷумла неругоҳи барқӣ
обии “Роғун” аз лиҳози ҶиЭИ истеҳсоли нерӯи барқ аз манбаъҳои
таҷдидшаванда дар ҷаҳон ба қойи дуюм ё сеюм барояд. Ин саҳми
Тоҷикистон дар ҳалли яке аз мушкилоти глобалӣ – кам кардани
партовҳои гази карбон ба ҳавои атмосфера ва коҳиш додани оқи-
батҳои манфӣ гармшавии иқлим хоҳад буд.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 26.12.2018.*

*** **

Мо бояд таъсири рӯзафзуни оқибатҳои тағйирёбии иқлимро
ба вазъи қорҳо дар самти расидан ба идораи устувори захираҳои об
ҳамеша дар мадди назар дошта бошем. Маълум аст, ки тағйироти
глобалии иқлим ба ҳаҷми захираҳои оби нӯшокии тоза ва сифати
он таъсири манфӣ расонида, кишварҳо ва минтақаҳои мухталифи
оламро ба вазъи ташвишовари экологӣ дучор месозанд.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 26.12.2018.*

*** **

Вобаста ба масъалаҳои рушди энергетика мехоҳам таъкид намоям, ки истифодаи иқтидорҳои бузурги гидроэнергетикии Тоҷикистон барои таъмин намудани кишварҳои минтақа бо нерӯи барқи аз лиҳози экологӣ тоза- яке аз асосҳои рушди “иқтисоди сабз”- метавонад ба кам гардидани партовҳои гази карбон ба атмосфера муносибати ҷиддӣ намояд.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 26.12.2018.*

*** **

Ба қор андохтани агрегати якуми неругоҳи барқи оби “Роғун”, яъне иншооти тақдирсози аср ва ояндаи дурахшони Тоҷикистон, ки ба шарофати он орзуи чандинсолаи мардуми шарифу заҳматқарини тоҷик амалӣ гардид, ибтидои гардиши кулӣ дар таърихи Тоҷикистони соҳибистиқлол ва як қадами устувору бузурги кишвари мо дар самти расидан ба ҳадафи якуми стратегияи миллӣ – истиқлолияти энергетикӣ ба ҳисоб меравад.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 26.12.2018.*

*** **

Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид бо дастгирии ташаббуси чаҳоруми мамлакати мо дар кишварҳои, ки норасоии об дар онҳо зиёд аст, як силсила барномаҳои амалӣ карда истодааст. Дар ин росто, мо низ ҳамчун пешоҳанги ин амал дар Тоҷикистон дар доираи “Барномаи ислоҳоти соҳаи оби Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2025” доир ба таъмин кардани аҳолии кишвар бо оби босифати ошомиданӣ як силсила корҳои анҷом додем.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олӣ, 26.12.2019.*

*** **

Истифодаи васеи манбаъҳои барқароршавандаи энергия, бахусус, захираҳои об яке аз сарчашмаҳои асосии тавлиди “энергияи сабз” ва рушди “иқтисоди сабз” ба ҳисоб меравад. Бо пурра ба кор дармадани неругоҳи барқи обии “Роғун” Тоҷикистон дар миқёси олам ба қатори се кишвари аввали тавлидкунандаи “энергияи сабз” шомил мегардад.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷ-
лиси Олӣ, 26.12.2019.*

*** **

Дар шароите, ки пайомадҳои тағйирёбии иқлим аксари мамулики дунёро ба ташвиш овардаанд, олимони моро зарур аст, ки ба ин масъалаи глобалӣ бештар аҳамият диҳанд. Ба Академияи илмҳо зарур аст, ки дар ҳамкорӣ бо олимони кишварҳои дигар дар самти пайомадҳои тағйирёбии иқлим таҳқиқоту омӯзиш гузаронида, дастовардҳои кишварро дар ин самт ҳамачониба муаррифӣ намояд.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷ-
лиси Олӣ, 26.12.2019.*

*** **

Вобаста ба таҳаввулоти босуръати ҷаҳони имрӯза ва таъсири манфии онҳо Ҳукумати мамлакатро зарур аст, ки фаъолияти худро дар самти муқовимат ба таҳдиду бухронҳо, ташаккули имконияту захираҳои молиявии ба рушд нигаронидашуда, таъмин намудани гуногунсамтии иқтисодӣ, густариши раванди рақамикунонӣ, дастрасии молиявӣ дастгирии соҳибкорӣ, ҳалли масъалаҳои иҷтимоии аҳолии кишвар, омодагӣ ба пайомадҳои тағйирёбии иқлим ва гузариш ба иқтисоди «сабз» тақвияти бештар бахшад.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи
самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии ҷумҳурӣ»,
26.01.2021.*

*** **

Тоҷикистон ба туфайли татбиқи пайгирони сиёсати хориҷии худ тавонист, ки то имрӯз дар баррасӣ ва ҳалли мушкилоти гуногуни глобалӣ низ саҳми назаррас гузорад. Дар ин замина, Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ ба ҳайси кишвари пешбар дар ҳалли масоили мубрами амниятӣ, обу экология ва тағйирёбии иқлим эътироф гардидааст..

Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии ҷумҳурӣ», 26.01.2021.

*** **

Ҳукумати мамлакат бо дарназардошти тағйирёбии глобалии иқлим ва зарурати рушди энергетикаи «сабз» бояд то охири соли 2022 Стратегияи рушди «иқтисоди сабз» дар Ҷумҳурии Тоҷикистонро қабул карда, татбиқи онро таъмин намояд.

Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон «Дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии ҷумҳурӣ», 21.12.2021.

*** **

Бо мақсади ба тағйирёбии иқлим мутобиқ гардонидани иқтисоди миллӣ, ҳифзи муҳити зист ва беҳтар намудани вазъи экологии мамлакат воридоти нақлиёти барқӣ ба кишвар, яъне электромобилҳо, электробусҳо, троллейбусҳо ва монанди инҳо аз пардохтҳои андозӣ ва гумрукӣ пурра озод карда шаванд.

Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон «Дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии ҷумҳурӣ», 21.12.2021.

*** **

Вобаста ба тағйирёбии иқлим, баландшавии бесобиқаи ҳарорати миёнаи кураи Замин ва пайомадҳои манфии он барои ҳаёти инсон, олами ҳайвоноту наботот ва пирияхҳои кишвар олимони мо омӯзиш, таҳқиқ ва мониторинги доимиро дар ин самтҳо ба роҳ монда, роҳу усулҳои мутобикшавӣ ба тағйирёбии иқлимро якҷо бо олимони минтақа ва ҷаҳон коркард ва амалӣ намоянд.

Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон «Дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии ҷумҳурӣ», 21.12.2021.

*** **

Кишвари мо ҳоло дар ҳалли мушкилоти ҷаҳон ва минтақа, аз ҷумла дар масъалаҳои вобаста ба об ва тағйирёбии иқлим, мубориза бо терроризму ифротгароӣ, қочоқи маводди муҳаддир ва ҷинояткориҳои муташаккили фаромиллӣ саҳми арзишманд дорад. Махсусан, силсилаи ташаббусҳои Тоҷикистон дар бобати ҳалли мушкилоти об дар ҷаҳон, ки дар сатҳи байналмилалӣ ҳамчун «Раванди оби Душанбе» пазируфта шудааст, кишвари моро дар арсаи ҷаҳонӣ ба таври хос муаррифӣ кардааст.

Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон «Дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии ҷумҳурӣ», 21.12.2021.

*** **

Бо мақсади расидан ба истиқлолияти энергетикӣ ва истифодаи самарабахши нерӯи барқ дар даврони соҳибистиқлоли 287 неругоҳи барқи обии хурду бузург, 1,5 ҳазор километр хатҳои интиқоли барқи баландшиддат, 50 зеристгоҳи баландшиддати барқӣ бунёду таҷдид ва дар маҷмӯъ, 75 фоизи инфрасохтори энергетикии кишвар азнавсозӣ гардид. Дар ин давра мо беш аз 2000 мегаватт иқтидорҳои энергетикии иловагӣ бунёд кардем..

Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон «Дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии ҷумҳурӣ», 21.12.2021.

*** **

Масъалаи тағйирёбии глобалии иқлим ва зарурати талошҳои муштарак барои рафъи оқибатҳои он ҳамчун мушкилоти ҷиддии замони муосир мавриди тавачҷуҳи хоси кишвари мо қарор гирифтааст. Таъи чанд даҳсолаи охир тақрибан сеяки ҳаҷми умумии пиряхҳои кишвари мо, ки зиёда аз 60 фоизи захираҳои оби минтақаи Осиёи Марказӣ аз онҳо ташаккул меёбад, аз байн рафтааст. Дар ин замина, кишвари мо ба мақсади эълон намудани соли 2025 ҳамчун Соли байналмилалии ҳифзи пиряхҳо, мушаххас намудани Рӯзи ҷаҳонии ҳифзи пиряхҳо ва таъсиси Бунёди байналмилалии ҳифзи пиряхҳо якҷо бо шарикони байналмилалии худ саъй карда истодааст.

*Аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон «Дар
бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии
ҷумҳурӣ», 21.12.2021.*



“...Ҷомеаи ҷаҳонӣ имрӯз пешниҳоду ташаббусҳои Тоҷикистони азизи моро доир ба ҳалли мушкилоту масъалаҳои глобалӣ ва минтақавӣ дастгирӣ карда, барои амалӣ гардидани онҳо тадбирҳои мушаххас меандешад. Мо бояд аз ин ватани озод ва аз ин давлати соҳибхитӣ шукрона кунем ва неъматҳои бузурги соҳибватану соҳибдавлатро чун гавҳараки чашм эҳтиёт намоем...”

**Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Пешвои миллат муҳтарам
Эмомалӣ Раҳмон**

АНДАРЗҲОИ
Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон
вобаста ба масоили об, иқлим ва экология

Об меҳвари асосии рушди усувор аст.

*** **

Ҳаҷми оби нушокӣ дар рӯи замин коҳиш меёбад, хатари пайдоиши «бӯҳронҳои обӣ» ба воқеият табдил меёбад. Ҳама бояд фаҳманд, ки қимати об барои ояндаи устувор дар кишвар ва минтақа аз нафт, газ, ангиштсанг, дигар навъҳои сӯзишворӣ ва манбаҳои энергия камтар нест.

*** **

Ба ақидаи мо муваффақ шудан ба рушди устувор дар сатҳи ҷаҳонӣ, минтақавӣ ва миллӣ вазифаи аввалиндараҷа аст ва ҷомеаи ҷаҳонӣ бояд тамоми кӯшишҳоро ба харҷ диҳад, то барои ҳалли ин масъала дар асри XXI тадбирҳои ҷиддӣ, бетаърих ва муссир андешида шаванд. Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун субъекти қомилҳуқуқи муносибатҳои байналмилалӣ иштирокчии фаъоли муҳимтарин ҷорбинҳои байналмилалӣ оид ба ҳифзи табиат аст.

*** **

Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дорои захираҳои бузурги об ва иқтидори гидроэнергетикӣ мебошад, омодагии хешро барои ҳамкорӣ бо ҳама ҷорабиниҳои алоқаманд, пеш аз ҳама бо кишварҳои ҳамсоя, дар самти истифодаи самаранок, мутақобилан судманд ва оқилона захираҳои обу энергетика ба манфиати қулли кишварҳои минтақа изҳор медорад.

*** **

Тоҷикистони азизи мо бихишти воқеии рӯи замин, кишвари ганҷҳои нокушодаву табиати худодод аст. Мову Шумо бе муболиға

дар болои ганҷ қарор дорем ва ҷоиз нест, ки минбаъд муҳтоҷи даст-
нигари дигарон бошем.

*** **

Роғун на танҳо манбаи нуру рӯшноӣ, балки санги маҳаки ному-
си миллӣ, шарти иқтидору пойдорӣ давлат ва омили асосии таъ-
мини амнияти миллат ва давлат мебошад.

*** **

Таҳкурсии асоситарини иқтидори иқтисодӣ дар давлат рушди
соҳаи энергетика мебошад.

*** **

Вақти он омадааст, ки тавачҷуҳи ҷомеаи ҷаҳонӣ бо масъалаи
оби тоза ва вобаста ба он ҷалб карда шавад.

*** **

Яке аз проблемаҳое, ки имрӯз бисёр кишварҳои ҷаҳонро ба
ташвиш овардааст, таъмини аҳолӣ бо оби тозаи нӯшокӣ мебошад.
Хушбахтона, захираи об дар Тоҷикистони мо беохир аст ва мо бояд
ба қадри ин неъмат бебаҳо расем. Гузашта аз ин мо метавонем со-
дироти оби зулоли худро ба кишварҳои хориҷӣ ба роҳ монем ва аз
ин даромади калон ба даст орем.

*** **

Ҳамагон бояд фаҳманд, ки арзишмандии нафт, газ, ангиштсанг
ва дигар навъҳои сӯзишвориву манбаъҳои энергия барои ояндаи
босуботи кишвар ва минтақа мебошад

*** **

Оби тоза шарти асосии ҳаёт ва ҷузъи таркибии элементҳои
биосфераи қисмати хушкии замин мебошад.

*** **

Арзишмандии рӯзафзуни оби тозаро ба эътибор гирифта, Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд бартариҳои истифода ва ҳифзи манбаъҳои оби худро дақиқан муайян намоянд.

*** **

Ҳудуди Тоҷикистон дорои иқтисоди бузурги рекреатсионӣ мебошад. Самаран комплексии иҷтимоию иқтисодии ҳалли масъалаҳои рекреатсия дар об дар баландгардидани сатҳи зиндагии аҳоли, самаранокии иқтисодиёти кишвар ва афзунгардидани даромади миллӣ, беҳтаргардидани саломатии ҷисмонии миллат, камшудани беморӣ, зиёднамудани давомнокии умр ва давраи фаъолияти самарабахш, нигоҳдории арзиши эстетикӣ манзараҳои табиаттаҷассум хоҳад ёфт.

*** **

Тоҷикистон, ки дар қаламрави он 60 фоизи захираҳои оби Осиёи Марказӣ ташаккул меёбанд, ҳамеша хостгори истифодаи самараноки онҳо ба манфиати кулли кишварҳои минтақа мебошад.

*** **

Неругоҳи барқи оби «Роғун» иншооти стратегӣ буда, аз ҷумлаи нақшаҳои асосии давлат ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти таъмини истиқлолияти энергетикӣ мебошад.

*** **

Саривақт ба истифода додани ҳар қитъаи сохтумонӣ ба рушди иқтисоди миллӣ замима мегузорад ва мардуми тоҷик ба азмуирода, неруи созандаи кормандони муҳандисию техникаи НБО «Роғун» эътимоди қавӣ дорад.

*** **

Неругоҳи барқии оби «Роғун» дар самти расидан ба истиқлоли энергетикии кишварамон саҳми бузург мегузорад ва бунёдгари ин кохи бошукуҳи нур дар майдони заҳмати созанда, саҳнаи нангу номуси миллии шуҷоату матонат ва эҳсоси гарми ватандӯстӣ нишон дода, рӯзи таърихии ба итмол расонидани сохтмони онро ба мардуми тоҷик наздик месозад.

*** **

Барои расидан ба ҳадафҳои минбаъда ҳар яки мо бояд масъулияти бештар дошта бошем ва бо истифода аз тамоми имкониятҳо корро дар ин соҳмони муҳимми аср ҳарчӣ бештар суръат бахшем. Бовар дорам, ки заҳмати ватандӯстона ва содиқонаи ҳар яки шумо дар таърихи навини Тоҷикистон сабт мегардад ва мардуми шарифи тоҷик хидматҳои содиқонаи шуморо ҳамеша қадр мекунад.

*** **

Ҳамаи мо бояд сарҷамъу аҳлона раванди ободкориҳои сарзамини аҷдодиамонро ба хотири фардо боз ҳам вусъат бахшида, ватанамонро обод кунем, давлатамонро неруманду пешрафта гардонем ва камбудиву мушкилоти мавҷударо бо заҳмати содиқонаву софдилонани хурду бузурги мамлакат бартараф намоем.

*** **

Ҷомеаи ҷаҳонӣ имрӯз пешниҳоду ташаббусҳои Тоҷикис-тони азизи моро доир ба ҳалли мушкилоту масъалаҳои глобалӣ ва минтақавӣ дастгирӣ карда, барои амалӣ гардидани онҳо тадбирҳои мушаххас меандешад. Мо бояд аз ин ватани озод ва аз ин давлати соҳибхитиёр шукрона кунем ва неъматҳои бузурги соҳибватану соҳибдавлатро чун гавҳараки чашм эҳтиёт намоем.

*** **

Мо кӯшишҳои якҷояи худро барои дарёфти ҳалли оқилона ва мутақобилаи судманд дар идора ва нигоҳдориҳои захираҳои маҳдуди оби тозаи ошомидани сайёра равона сохтем. Ҳамаи ин талошҳо ба-

рои таҳияи барномаи нави рушди устувор, ки дар он захираҳои об
мавқеи меҳвариро ишғол менамоянд, асоси мустақаме гузоштанд.

*** **

Итминони комил дорем, ки татбиқи амалҳои Даҳсолаи нав дар
сатҳи миллӣ, минтақавӣ ва байналмилалӣ барои расидан ба ҳадафи
рушди устувори марбут ба захираҳои об ва ҳифзи ин неъматӣ бе-
баҳо барои насли оянда мусоидат хоҳад кард.

*** **

Ободу сарзабз гардондани табиати кишвар, гулгашту кӯчаҳо,
тозаву озода кардани хонаву кошона ва мақоми зист, аз ҷумлаи сан-
натҳои ҷашни Сада ба ҳисоб мераванд. Бо итминон иброз медорам,
ки мардуми шарафманди тоҷик ин ойинҳои некро ҳамчун мероси
гаронбаҳои миллӣ идома ва густариш мебахшанд.

*** **

Ҷомеаи ҷаҳонӣ имрӯз на танҳо Тоҷикистони азизи моро меши-
носанд, балки пешниҳоду ташаббусҳои онро доир ба ҳалли муш-
килоту масъалаҳои глобалӣ ва минтақавӣ дастгирӣ карда, барои
амалӣ гардидани онҳо татбиҳои мушаххас меандешад.

*** **

Мо бояд ба хотири пешрафти давлати соҳибхитиямон ва вата-
ни аҷдодиамон – Тоҷикистони озоду маҳбуб минбаъд низ сарҷамъ-
она заҳмат кашем ва барои наслҳои ояндаи халқи худ мулки обо-
де мерос гузорем, то ки онҳо ба натиҷаҳои заҳмати ватандӯстонаи
мову шумо ифтихор намоянд.

*** **

Системаи энергетикӣ, ки дар асоси захираҳои пуриқтидори
обӣ-энергетикӣ бунёд шудааст, воқеан яке аз системаҳои пешраф-
та ва боэтимод дар байни кишварҳои ИДМ ба шумор меравад ва

имрӯз дар назди энергетикҳо вазифаи муҳим расидан ба истиқлолияти энергетикӣ кишвар мебошад.

*** **

Неругоҳи барқии оби «Роғун» иншооти стратегӣ ба ҳисоб рафта, аз ҷумлаи ҳадафҳои асосии давлат ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти таҳкими истиқлолияти энергетикӣ буда, саривақт ва тибқи нақша ба истифода супурдани ҳар қитъаи сохтмонӣ ба рушди иқтисоди миллӣ замина мегузорад.

*** **

Моро зарур аст, ки маданияти баланди заминдориро риоя намуда, чиҳати истифодаи самаранокӣ сарфакоронаи об барои обёрии заминҳо, ҷорӣ намудани технологияҳои каммасраф дар соҳаи кишоварзӣ ва ҳифзи захираҳои об татбириҳои доимӣ андешем.

*** **

Сол ба сол афзоиш ёфтани масоҳати заминҳои бекор, биёбоншавӣ ва камобиву хушксолӣ боиси торафт паст шудани ҳосилнокии зироатҳои кишоварзӣ мегардад.

*** **

Тоҷикистон кишвари ҳамаи моё шумо, якто ва беҳамтост он Ватани гузаштагон, имрузиён ва ояндагони мост.

*** **

Биёед сарзамини худро эҳтиёт кунем, ҳар дарахт, ҳар гиёҳу бутта ва ҳар ваҷаб хоки он бояд барои мо азиз бошад.

*** **

Ҳар бинокори ин иншооти сарнавиштсоз бояд хуб дарк намояд, ки НБО-и Роғун барои садсолаҳо пешбинӣ шудааст ва сифати кор бояд ба ин ҳадафи олӣ мутобиқ намояд.

НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК ТАДЖИКИСТАНА
Институт водных проблем, гидроэнергетики и экологии

**ЛИДЕР НАЦИИ:
ВОПРОСЫ ВОДЫ,
КЛИМАТА И ЭКОЛОГИИ**

Душанбе
«Дониш»
2022

УДК 556:574(575.3)

Учёный (научный) совет Института водных проблем, гидроэнергетики и экологии Национальной академии наук Таджикистана от 26 августа 2022 года, протокол №10 рекомендовал к публикации.

**Под редакцией
Президента Национальной академии наук Таджикистана,
доктора физико-математических наук, академика
Фарход Рахими**

**Составители и редакторы:
Ориф Амирзода, Номвар Курбон, Хасан Асоев**

Основатель мира и национального единства – Лидер нации, Президент Республики Таджикистан, уважаемый Эмомали Рахмон на мировой арене признан инициатором гуманитарных, комплексных идей по вопросам воды, климата и защиты экологии и именно на основе этих усилий, инициатив и предложений Президента Республики Таджикистан, Организация Объединённых Наций приняла девять резолюций. Поэтому, взгляды Лидера нации по проблемам воды, климата, экологии, рационального использования природных ресурсов и охраны окружающей среды, изложенные на основе современных и точных научных ценностей, являются важной основой для изучения и исследований в будущем. С этой целью, в книге «Лидер нации: вопросы воды, климата и экологии» приведены и собраны краткие сведения о глобальных инициативах Эмомали Рахмона по вопросам воды и климата, участия и выступлений Главы государства в региональных и международных конференциях, посвященных проблемам воды, климата и экологии, собранные в Посланиях Президента Республики Таджикистан, а также наставлений Лидера нации, касающиеся проблемам воды, климата и экологии.

**© Институт водных проблем, гидроэнергетики и экологии
Национальная академия наук Таджикистана, 2022**



«...В центре внимания нашей страны находится вопрос глобального изменения климата и необходимость совместных усилий для устранения его последствий как серьезные проблемы современного мира. За последние несколько десятилетий исчезла почти треть общего объема ледников нашей страны, из которых формируются более 60 процентов водных ресурсов Центрально-Азиатского региона. Принимая во внимание это, наша страна совместно со своими международными партнерами прилагает усилия с целью объявления 2025 года Международным годом защиты ледников, назначения Всемирного дня защиты ледников и образования Международного фонда защиты ледников...».

**Президент Республики Таджикистан,
Лидер нации, уважаемый
Эмомали Рахмон**

ГЛОБАЛЬНЫЕ ИНИЦИАТИВЫ
Лидера нации, уважаемого Эмомали Рахмона,
связанные с водой, климатом и экологией



Water Year 2003

2003 год – Международный год чистой воды (Резолюция 55-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН от 20.12.2000 г., №55/196) 1 октября 1999 г. на 54-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН Президентом Республики Таджикистан, уважаемым Эмомали Рахмоном, который предложил обществу принять конкретные меры для решения водных проблем. По предложению Президента Республики Таджикистан 20 сентября 2000 года Генеральная Ассамблея ООН на своей 55-й сессии объявила 2003 год Международным годом чистой воды. На основе названной инициативы с 29 августа по 1 сентября 2003 года в Душанбе был проведен Международный форум по чистой воде, в котором приняли участие 500 делегатов из 53 стран и представители 105 международных организаций.

*** **



WATER FOR LIFE
2005 - 2015

2005-2015 годы – Международное десятилетие действий «Вода для жизни» (Резолюция 58-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН от 23.12.2003 г., №58/217). Данное предложение было впервые представлено на Третьем Всемирном Водном Форуме, который проходил 16-23 марта 2003 года в Киото (Япония), Президентом Республики Таджикистан, уважаемым Эмомали Рахмоном. На основании Душанбинской декларации Генеральная Ассамблея ООН 23 декабря 2003 года приняла соответствующую Резолюцию и объявила 2005-2015 годы Международным десятилетием действий «Вода для жизни». В течение данного десятилетия

Президент Республики Таджикистан Эмомали Рахман на многих региональных и международных конференциях, в том числе на совещании руководителей и представителей стран Азиатско-Тихоокеанского региона, посвященных вопросам использования водных ресурсов в области в условиях увеличения численности населения (3-4 декабря 2007 г., г. Беппу, Япония) представил важные предложения, особенно разработку Международной конвенции ООН.

*** **

Международный консорциум по водопользованию Сарезского озера. В 2008 году Президент Республики Таджикистан, уважаемый Эмомали Рахмон на Международной конференции по снижению стихийных бедствий, связанных с водой, предложил создать Международный консорциум по использованию воды Сарезского озера. Т.к. возможно, что разрушение естественной преграды Сареза приведет к затоплению части населения стран Таджикистана, Узбекистана, Афганистана и Туркменистана и 52 000 км² бассейна реки Амударья. Поэтому, основной целью создания данного Консорциума является предотвращение риска Сарезской природной плотины за счет использования вод озера странами Центральной Азии.

*** **

Международный фонд защиты ледников. Инициатива о создании Международного фонда защиты ледников на Третьей Всемирной конференции по проблемам климата (31.08-04.10.2009, Женева, Швейцария) и 15-й Конференции сторон Рамочной конвенции ООН об изменении климата (7-8.12.2009, Копенгаген, Дания) была представлена Президентом Республики Таджикистан, уважаемым Эмомали Рахмоном. В ходе своего выступления Президент Республики Таджикистан обратил внимание участников на негативные последствия потепления атмосферы, и в связи с этим призвал к созданию Международного фонда защиты ледников и эффективному использованию гидроэнергетики Таджикистана, данные ресурсы важны и своевременны для строительства электростанций в среднеазиатском регионе.

*** **



2013 год – Международный год сотрудничества в водной сфере (Резолюция 65-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН от 20.12.2010 г., №65/154) на пятом Всемирном водном форуме, который состоялся 15-22 марта 2009 г. в Стамбуле (Турция), была представлен Президентом Республики Таджикистан, уважаемым Эмомали Рахмоном. 20 декабря 2010 года Генеральная Ассамблея ООН объявила 2013 год Международным годом водного сотрудничества, который поддержали 190 стран. В соответствии с данной инициативой, 20-21 августа 2013 года в г. Душанбе состоялась Международная конференция по сотрудничеству на высшем уровне в водном хозяйстве, по итогам которой был принят ряд итоговых документов: 1) Декларация Международной конференции по сотрудничеству на высоком уровне в водном секторе, 2) Программа действий Душанбинской конференции по сотрудничеству в водном секторе и 3) Итоги Международной конференции по сотрудничеству на высоком уровне в водном секторе.

*** **



2018-2028 годы – Международное десятилетие действий «Вода для устойчивого развития» (Резолюция 71-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН от 25.12.2016 г., №A/C.2/71/L.12/Rev.1). Данная инициатива была представлена Президентом Республики Таджикистан, уважаемым Эмомали Рахмоном на Седьмом Всемирном Водном Форуме, который состоялся 12-17 апреля 2015 года в г. Тэгу-Кенбуке (Республика Корея). При этом, Президент Республики Таджикистан обратил особое внимание на необходимость принятия Резолюции Международного десятилетия действий «Вода для устойчивого развития», в которой говорится о росте населения и процессах урбанизации, опустынивания, засухи и изменения климата, а также отсутствие возможностей для обеспечения целевого использования воды среди факто-

ров, приводящих к дефициту воды. Поэтому, очередная инициатива Президента Республики Таджикистан, уважаемого Эмомали Рахмона была принята 21 декабря 2016 года в ходе пленарного заседания Генеральной Ассамблеи ООН с соавторами из 177 государств-членов.

*** **

2025 год – Международный год защиты ледников был предложен Президентом Республики Таджикистан, уважаемым Эмомали Рахмоном на заседании Панели высокого уровня по воде и климату, которое состоялось 3 марта 2021 года, в режиме онлайн. Т.к. Таджикистан является одной из стран, которая из-за загрязнения атмосферы и изменения климата с шестидесятых годов прошлого века испытывает высокие темпы таяния ледников на своей территории. В частности, за последние несколько десятилетий XX века в Таджикистане исчезло более 1000 ледников, то есть примерно 30% ледников. Например, за этот период только крупнейший континентальный ледник Федченко сократился на один квадратный километр, его площадь уменьшилась до 11 км², а объем льда потерял более 2 км³.

*** **

Эти глобальные инициативы способствовали активному сотрудничеству всех заинтересованных сторон в управлении водными ресурсами и реализации проектов в водном секторе, а также во внедрении современных технологий и инноваций.

Из выступления Президента Республики Таджикистан, уважаемого Эмомали Рахмона на церемонии открытия второй международной Конференции высокого уровня по международной Декаде действий «Вода для устойчивого развития, 2018-2028 гг.», 07.06.2022 г., г. Душанбе.



«...Мы считаем важным роль лидеров Альянса в продвижении интегрированной повестки проблем воды и климата.

План действий лидеров может внести значительный вклад в этот процесс. Пользуясь случаем, мы вновь выражаем свою готовность для реализации данного Плана и продвижения интегрированной повестки воды и климата на всех уровнях...».

**Президент Республики Таджикистан,
Лидер нации, уважаемый
Эмомали Рахмон**

УЧАСТИЕ И ВЫСТУПЛЕНИЯ
Лидера нации, уважаемого Эмомали Рахмона
на региональных и всемирных конференциях,
связанных с водой, климатом и экологией

54-я сессия Генеральной Ассамблеи Организации Объединенных Наций, 01.10.1999 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Специальная сессия Генеральной Ассамблеи Организации Объединенных Наций, 27.06.2000 г., Швейцария

*** **

Участие и выступление перед участниками Всемирного водного форума, 18.03.2003 г., Япония

*** **

Церемония открытия международного Форума по пресной воде, 30.08.2003 г., г. Душанбе

*** **

Церемония закрытия международного Форума по пресной воде, 01.09.2003 г., г. Душанбе

*** **

58-я сессия Генеральной Ассамблеи Организации Объединенных Наций, 30.09.2003 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Торжественное мероприятие под названием «Достижение Целей Развития Тысячелетия в Азии», 13.09.2005 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Встреча руководителей делегаций «Мамлакатҳои озмоишӣ», посвященная проблемам достижения Целей Развития Тысячелетия в Таджикистане, 13.09.2005 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Встреча глав государств Организации Объединенных Наций, посвященная 60-летию образования ООН, 14.09.2005 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Церемония ввода в эксплуатацию первого агрегата «Сангтудинской ГЭС-1», 20.01.2008 г., Дангаринский район

*** **

Церемония открытия второй очереди предприятия «Оби зулол», 09.09.2008 г., г. Истаравшан

*** **

Общая дискуссия 63-й сессии Генеральной Ассамблеи Организации Объединенных Наций, 26.09.2008 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Специальная встреча высокого уровня на тему «Чистая вода и санитария для всех», 26.09.2008 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Церемония ввода в эксплуатацию третьего агрегата «Сангтудинской ГЭС-1», 05.11.2008 г., Дангаринский район

*** **

Церемония представления Доклада ЮНЕСКО по водным вопросам, 16.03.2009 г., Турецкая Республика

*** **

Пятый Всемирный водный форум, 16.03.2009 г., Турецкая Республика

*** **

Третья Всемирная конференция по вопросам климата, 03.09.2009 г., Швейцария

*** **

Встреча высокого уровня по изменению климата и энергетики, 21.09.2009 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Общая дискуссия 64-й Генеральной Ассамблеи Организации Объединенных Наций, 22.09.2009 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

15-я Конференция сторон Рамочной конвенции ООН об изменении климата, 16.12.2009 г., Дания

*** **

Международная конференция по реализации деятельности в рамках Международного десятилетия действий «Вода для жизни», 06.08.2010, г. Душанбе

*** **

Саммит Генеральной Ассамблеи ООН, посвященный Целям развития тысячелетия, 20.09.2010 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Презентация «Цели Тысячелетия: достижения Таджикистана», 21.09.2010 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Специальное совещание, посвященное теме «Решение глобальных проблем водоснабжения и санитарии – основная задача реализации Целей развития тысячелетия», 22.09.2010, Соединенные Штаты Америки

*** **

Совещание высокого уровня Генеральной Ассамблеи ООН в качестве вклада в проведение Международного года биоразнообразия, 22.09.2010 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Церемония начала строительства плотины «Сангтудинской ГЭС-2», 28.11.2010 г., Дангаринский район

*** **

Церемония открытия первой очереди «Сангтудинской ГЭС-2», 09.05.2011 г., Дангаринский район

*** **

Общее совещание Конференции ООН по устойчивому развитию, 21.06.2012 г., Бразилия

*** **

Второй Азиатско-Тихоокеанский Водный Форум, посвященный теме «Водная безопасность и угрозы стихийных бедствий, связанных с водой», 19.05.2013 г., Таиланд

Церемония открытия Международной конференции высокого уровня по водному сотрудничеству, 20.08.2013 г., Душанбе

*** **

Всемирный форум по водным проблемам, 12.04.2015 г., Республика Корея

*** **

Международная конференция высокого уровня по итогам реализации Международного десятилетия действий «Вода для жизни, 2005-2015 гг.», 09.06.2015 г., Душанбе

*** **

Мероприятие высокого уровня в рамках саммита ООН на тему «Стимулирование процесса реализации и достижения Целей устойчивого развития в водной отрасли», 27.09.2015 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Саммит ООН по утверждению повестки дня в области развития на период после 2015 года, 27.09.2015 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Интерактивный диалог Саммита 2015 на тему «Ради защиты нашей планеты и в борьбе с изменением климата», 28.09.2015 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Форум высокого уровня развивающихся стран, не имеющих выхода к морю, 29.09.2015 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Общая дискуссия 70-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН, 29.09.2015 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

21-я сессия Конференции сторон Рамочной конвенции ООН об изменении климата, 30.11.2015г., Французская Республика

*** **

Торжественная церемония реализации регионального проекта электропередачи CASA-1000, 12.05.2016 г., г. Турсунзаде

*** **

Мероприятие высокого уровня «От Целей развития тысячелетия к Целям устойчивого развития в Азиатско-тихоокеанском регионе», 30.09.2015 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Церемония открытия международного Симпозиума высокого уровня по шестой цели устойчивого развития – «Достижение всеобщего доступа к воде и санитарии», 08.09.2016 г., г. Душанбе

*** **

Будапештский водный саммит, 28.11.2016г., Венгрия

*** **

Заседание Панеля высокого уровня по водным вопросам, 29.11.2016 г., Венгрия

*** **

Церемония запуска проекта «Реконструкция ГЭС «Сарбанд»,
18.11.2016 г., г. Левакант

*** **

Церемония достижения устойчивого развития в условиях современных угроз и опасностей на открытии конференции высокого уровня на тему «Укрепление сотрудничества для достижения устойчивого развития в условиях современных угроз и опасностей», 12.06.2017 г., г. Душанбе

*** **

Мероприятие высокого уровня под названием «На пути к реализации Международного десятилетия действий «Вода для устойчивого развития, 2018-2028 гг.», 19.09.2017 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Четвертое заседание Панеля высокого уровня по водным вопросам, 21.09.2017 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Мероприятие высокого уровня по случаю начала Международного десятилетия действий «Вода для устойчивого развития, 2018-2028 гг.», 22.03.2018 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Мероприятие Генеральной Ассамблеи ООН под названием «Вода и энергия: нахождение связи между Шестой и Седьмой целями устойчивого развития», 23.03.2018 г., Соединенные Штаты Америки

*** **

Специальное мероприятие «Приоритетные действия в отношении водных ресурсов, изменения климата и снижения риска стихийных бедствий в рамках Международного десятилетия действий «Вода для устойчивого развития, 2018-2028 гг.», 23.03.2018 г, Соединенные Штаты Америки

*** **

Церемония открытия Международной конференции высокого уровня, посвященной Международному десятилетию действий «Вода для устойчивого развития, 2018-2028 гг.», 20.06.2018 г, г. Душанбе

*** **

Церемония запуска первого агрегата Рогунской ГЭС, 16.11.2018 г, г. Рогун

*** **

40-я сессия Генеральной конференции ЮНЕСКО по изменению климата, 12.11.2019 г, Французская Республика

*** **

Первая встреча Панеля высокого уровня по вопросам воды и климата в режиме видеоконференции, 03.03.2021 г, г. Душанбе

*** **

Заседание высокого уровня на тему «Реализация целей и задач, связанных с водными проблемами Повестки 2030 года» в онлайн-формате, 19.03.2021 г,г. Душанбе

*** **

Общие дискуссии 76-й сессии Генеральной Ассамблеи Организации Объединенных Наций, 24.09.2021 г., г. Душанбе

*** **

Тематические дискуссии высокого уровня на тему «Осуществление действий в области климата», 27.10.2021 г., г. Душанбе

*** **

Заседание Панеля высокого уровня по вопросам воды и климата, 02.11.2021 г., г. Душанбе

*** **

Церемония открытия Четвертого Азиатско-Тихоокеанского Водного Саммита, 23.04.2022 г., г. Душанбе

*** **

Церемония открытия второй международной Конференции высокого уровня, посвященной Международному десятилетию действий «Вода для устойчивого развития, 2018-2028 гг.», 07.06.2022 г., г. Душанбе

*** **

Третья встреча лидеров Водно-климатической коалиции, 04.06.2022 г., г. Душанбе



“...В связи с изменением климата, беспрецедентного повышения средней температуры на планете Земля и его отрицательных последствий для жизни человека, растительного и животного мира и ледников страны наши ученые должны наладить изучение, исследование и постоянные мониторинги в этих направлениях, вместе с учеными региона и мира разрабатывать и осуществлять методы адаптации к изменению климата...”

**Президент Республики Таджикистан,
Лидер нации, уважаемый
Эмомали Рахмон**

ЦИТАТЫ
из Послания Лидера нации, уважаемого Эмомали Рахмона
Маджлиси Оли Республики Таджикистан по вопросам
воды, климата и экологии

Поддержка инициативы Президента Республики Таджикистан о провозглашении 2003 года Международным годом пресной воды большинством стран мира и в этой связи принятие специальной резолюции Генеральной Ассамблеи ООН об объявлении 2003 года – годом пресной воды, является ярким доказательством роста влияния и авторитета таджикского государства на международном уровне.

Из Послания к членам Маджлис Милли и депутатам Маджлис Намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 30.04.2001.

*** **

Проблемы предотвращения экологических рисков, экономии запасов питьевой воды, ликвидации голода, а также другие проблемы общечеловеческого характера могут быть решены только лишь при осуществлении разумной внешней политики и всесторонней поддержки мирового сообщества и каждого бодрствующего человека на планете.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 22.04.2002.

*** **

Особенно в том случае, когда речь идет о глобальных проблемах, каждая страна может возвысить свой голос и рассчитывать на согласие других стран. В этой связи можно с удовлетворением отметить, что предложение Республики Таджикистан об объявлении 2003 года Международным годом пресной воды на 54-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН было принято большинством стран мира. Хочу отметить, что в настоящее время по всей планете проводятся различные мероприятия, посвященные данной проблеме.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 04.04.2003.

*** **

Ряд глобальных процессов, в том числе проблемы окружающей среды, баланс взаимоотношений между человеком и природой, приобретая все более острый, тревожный характер. становятся глобальными угрозами безопасности. Когда речь заходит об экологических проблемах, необходимо подчеркнуть, что эгоистичное и даже варварское отношение человечества к природе на протяжении многих столетий привело к большому ограничению жизненно важных ресурсов. Кроме того, ежегодно сжигаются и уничтожаются миллионы гектаров лесов. Наряду с этим, из-за потепления климата во многих регионах происходит неожиданное и с угрожающей скоростью таяние ледников, которые являются источником питьевой воды. Согласно наблюдениям, за последние пятьдесят лет в Памирских горах, которые являются природными сокровищами пресной воды, запасы ледников сократились в два раза. Если это состояние останется неизменным, представить последствия не составит труда.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 04.04.2003.

*** **

В условиях горных районов Таджикистана особое значение имеет увеличение числа малых ГЭС. В настоящее время в нашей стране действуют 25 малых ГЭС. В ближайшее время планируется строительство 10 малых электростанций в Файзабадском, Бальджуванском, Вахдатском, Айнинском, Нурабадском, Раштском, Таджикабадском, Джиргатальском, Тавильдаринском районах. Что касается финансирования их строительства, то Правительство Республики Таджикистан недавно подписало соглашение с Исламским банком развития на сумму 10 миллионов долларов США.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 30.04.2004.

*** **

В настоящее время проблема питьевой воды рассматривается как глобальная, национальная и многоаспектная проблема. Хотя Таджикистан находится в зоне формирования стока в Центральном-Азиатском регионе, положение с обеспечением питьевой водой населения в нашей стране с каждым годом усугубляется. Учитывая важнейшую роль водных ресурсов в устойчивом развитии национальной экономики, а также национальные интересы, мы обязуемся активно вносить свой вклад в решение подобных важных региональных и глобальных вопросах. Таким путем мы хотим мобилизовать средства и возможности мирового сообщества для решения проблем, стоящих перед Таджикистаном и нашим регионом.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 30.04.2004.

*** **

Следует отметить, что хотя эти ресурсы в нашей стране ограничены, однако не стоит забывать, что гидроэнергетический потенциал нашей страны чрезвычайно велик, и его рациональное использование способствует прогрессу всех отраслей экономики. Мы неоднократно подчеркивали, что уменьшение запасов нефти и газа в мире приводит к увеличению спроса на гидроэнергетику. Этот факт подтверждается нынешней ситуацией на мировом рынке энергоресурсов.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 16.04.2005.

*** **

Сегодня широкое и конструктивное региональное экономическое сотрудничество приобрело жизненное значение. Так, интересам всех стран служит строительство инфраструктурных объектов, прежде всего, сетей транспортировки электроэнергии, современных магистралей, гидроэлектростанций, производственных предприятий, создание инвестиционных и финансовых учреждений.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 20.04.2006.

*** **

Мы ни в коем случае не хотим какими-либо шагами нанести вред братским народам региона, а, напротив, готовы к любому сотрудничеству, взаимопониманию и интеграции. Таджикистан безоговорочно выступает за создание Центрально-азиатского водно-энергетического консорциума. Однако ни для кого не секрет, что в регионе уже возникли проблемы с водой, особенно с чистой водой, и они будут естественным образом обостряться с каждым годом. Для решения этой злободневной проблемы Таджикистан предлагает обеспечить страны Центральной Азии экологически чистой водой Сарезского озера.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 30.04.2007.

*** **

Для обеспечения энергетической независимости и превращения Таджикистана в одну из главных стран-экспортеров электроэнергии предусмотрены структурные реформы в отрасли и строительство нескольких гидроэлектростанций посредством создания международного финансового консорциума.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 30.04.2007.

*** **

Однако некоторые факторы и препятствия на этом пути, в том числе внешние, то есть динамично меняющиеся условия современного мира, природные, экологические и техногенные катастрофы, заставляют нас принимать дополнительные и экстренные меры по скорейшей реализации своих стратегических целей – обеспечения энергетической независимости страны, вывода её из коммуникационной изоляции и обеспечения продовольственной безопасности.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 25.04.2008.

*** **

В процессе реализации энергетической политики своего государства мы, народ Таджикистана, должны всегда иметь в виду тот жизненно важный принцип, что строительство гидроэлектростанций и обеспечение энергетической независимости страны сегодня превратились для государства таджиков в вопрос жизни или смерти.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 25.04.2008.

В сегодняшнем мире имеются такие тенденции и события, которые заслуживают нашу поддержку или вызывают озабоченность. Прежде всего, всё более очевидным становится процесс увеличения различий между богатыми и бедными странами. В условиях усиления процесса мирового потепления климата острую озабоченность вызывает проблема чрезмерного таяния ледников и снежного слоя в регионах формирования водных ресурсов.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 25.04.2008.

*** **

В сегодняшних условиях, когда ощущаются нехватка воды в регионе, последствия засухи и маловодья и влияние изменения климата на основной источник водных ресурсов Центральной Азии – ледники Бадахшана, необходимо изучить новые принципы управления водными ресурсами на основе механизмов бассейнового и интегрированного управления – и рассмотреть возможность их внедрения.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 15.04.2009.

*** **

С целью использования огромных запасов чистой питьевой воды в Сарезском озере в интересах населения региона и постоянного снабжения его пресной водой, мы ещё раз призываем страны Центральной Азии с целью реализации этого предложения внести вклад в создание международного консорциума.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 15.04.2009.

*** **

Строительство гидроэнергетических объектов в Таджикистане никоим образом не приведёт к уменьшению количества воды в трансграничных реках региона и ухудшению экологической обстановки.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 15.04.2009.

*** **

Проблема обеспечения всего человечества чистой водой с каждым годом приобретает всё большее значение. Она имеет различные аспекты – правовой, социальный, экономический и экологический – и в той или иной мере затрагивает все страны и регионы

мира. Это было подтверждено в ходе дискуссий на 5-м Всемирном водном форуме, который недавно состоялся в Стамбуле.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 15.04.2009.

*** **

С этой высокой трибуны высшего законодательного органа еще раз выражаю сердечную благодарность славному, гордому и доблестному народу Таджикистана за поддержку и солидарность с Обращением Главы государства по материальной и духовной поддержке строительства этого грандиозного объекта (Рогунской ГЭС).

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 24.04.2010.

*** **

Страна, которая, несмотря на то, что является основным источником воды Центральной Азии и использует всего 5-7% своих водных ресурсов и как горная страна не имеет возможности расширять площади орошаемых земель, никогда не может угрожать другим странам по вопросу обеспечения региона водой. Наоборот, наше предложение по использованию чистой питьевой воды высокогорного озера Сарез для обеспечения населения всего региона до сих пор остается в силе.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 24.04.2010.

*** **

Предпринимаемые меры по строительству гидроэнергетических сооружений, в первую очередь, направлены на решение наших сегодняшних насущных проблем – бесперебойное обеспечение населения и предприятий страны электроэнергией, заложат

основы для эффективного использования водных ресурсов с целью обеспечения устойчивого развития страны с учётом решения социальных проблем и создания рабочих мест.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 20.04.2011.

*** **

Таджикистан в последние годы имеет множество созидательных предложений и в настоящее время также остается верным их содержаниям и смыслу, примером этому является наша готовность в обеспечении региона чистой питьевой водой.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 20.04.2011.

*** **

В возникшей ныне в мире ситуации в связи с глобальным потеплением климата планеты, ростом общего числа населения земного шара, неуклонным повышением цен на топливо, с учётом ограниченности и уменьшения существующих запасов, нашей первоочередной задачей является использование внутренних возможностей и ресурсов.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 20.04.2011.

*** **

Соответствующим органам и структурам необходимо всесторонне содействовать широкой переработке отечественного сырья, в том числе цветных металлов, драгоценных и декоративных камней, продукции сферы сельского хозяйства, чистой питьевой воды Таджикистана и её экспорту, внедрению современных производственных технологий, укреплению производственных мощностей,

а также принять безотлагательные меры для устранения административных и искусственных препятствий.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 20.04.2012.

*** **

Мы вовсе не собираемся работать исключительно в своих интересах и в ущерб кому-либо, напротив, являемся искренними сторонниками взаимовыгодного регионального сотрудничества и партнёрства. Данный подход относится и к водно-энергетической проблематике, ставшей «притчей во языцах». Согласно статистике ООН, на сегодняшний день в мире имеют место 300 конфликтных ситуаций, связанных с проблемами воды. Если взглянуть на этот вопрос с учётом данного обстоятельства, то полезно напомнить, что наша страна, на территории которой формируется почти 60 процентов водостока Центральной Азии, с начала независимости до сих пор ни разу не создавала какие-либо трудности в сфере водоснабжения другим странам.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 20.04.2012.

*** **

За относительно короткий исторический срок поддержка этой авторитетной международной организацией трёх наших глобальных инициатив – объявление Международного года пресной воды, утверждение Десятилетия действий «Вода ради жизни» и объявление 2013 года Международным годом водного сотрудничества подтвердила и закрепила признанное международным сообществом лидерство Таджикистана в этой сфере.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 20.04.2012.

*** **

Таджикистан имеет огромные ресурсы возобновляемой гидроэнергетики и чистой воды, их рациональное использование будет отвечать не только интересам народа нашей республики, но и интересам стран региона.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 26.04.2013.

*** **

Плотины гидроэнергетических сооружений и водохранилищ регулируют сезонный сток рек и играют огромную роль в предотвращении чрезвычайных природных бедствий, таких как сход селевых потоков, наводнение и снижения влияния засухи.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 26.04.2013.

*** **

При дальнейшем обеспечении страны электроэнергией и теплом посредством восстановления существующих станций и за действия новых мощностей, в том числе строительства линий электропередачи, будет уделяться приоритетное внимание экономному использованию электричества и сокращению его потерь, применению малозатратных электротехнологий и, с другой стороны, рациональному управлению водными ресурсами в регионе.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 23.04.2014.

*** **

Только в таких условиях и путём совместных усилий можно достойно противостоять глобальным проблемам нашего времени, в том числе последствиям климатических изменений на планете, экологическим и техногенным катастрофам. Этим объясняется то, что Таджикистан, как и прежде, заинтересован в ещё большем со-

трудничестве со странами мира и международными организациями на предмет борьбы против глобальных вызовов и угроз современного мира.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 23.04.2014.

*** **

Наша государства является искренним сторонником шагов и инициатив влиятельных международных организаций, в том числе Организации Объединенных Наций, и развитых государств по развитию возобновляемых и экологически чистых источников энергии как базиса «зелёной экономики».

Из Послания Президента Республики Таджикистан Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 23.04.2014.

*** **

Наша страна, продолжая свои прежние созидательные инициативы, с целью всесторонней оценки процесса реализации Международного десятилетия действий «Вода для жизни 2005-2015», которое было принято по предложению Таджикистана, планирует в этом году в соответствии с новой Резолюцией Генеральной ассамблеи ООН созвать в городе Душанбе Международную конференцию высокого уровня. Её целью являются рассмотрение глобальных проблем нехватки питьевой воды на планете, принятие необходимых ответных мер, подчеркивание насущности и продвижение идеи созидательного сотрудничества в решении проблем, связанных с водой. Она проводится ради обеспечения стабильного развития стран региона и светлого будущего его народов.

Из Послания Президента Таджикистана Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 23.01.2015.

*** **

Правительство страны считает гидроэнергетические ресурсы национальным достоянием. Поэтому развитие сферы гидроэнергетики нами определено в качестве одного из приоритетных направлений своей деятельности, в сотрудничестве с международными партнерами мы продолжим ремонт, реконструкцию и строительство энергетических объектов.

Из Послания Лидера нации, Президента Таджикистана уважаемого Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 20.01.2016.

*** **

Будущий прогресс мира во многом зависит от возобновляемой энергии. Ибо она является важным фактором обеспечения устойчивого социально-экономического развития, формирования «зеленой экономики», защиты окружающей среды, предотвращения стихийных бедствий, связанных с изменением климата и снижением выбросов углекислого газа.

Из Послания Лидера нации, Президента Таджикистана уважаемого Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 20.01.2016.

*** **

По оценке международных финансовых организаций Таджикистан по выработке «зеленой энергии», то есть экологической чистой энергии в процентном отношении входит в число шести ведущих стран планеты и сегодня выработка этого вида энергии в нашей стране составляет 98%. Это является вкладом Таджикистана в предотвращение разрушительных последствий потепления климата и реализацию экологических мер на региональном и мировом уровнях.

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 22.12.2016.

*** **

Наш райский Таджикистан является страной цивилизованного и гостеприимного народа, сладких фруктов, по климату, погоде, пейзажам, высоким горам, громадным ледникам, лечебным водам, озерам, чистым родникам, животному и растительному миру, народным обычаям и традициям является неповторимой в мире и уникальным местом для путешествия и отдыха.

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 22.12.2016.

*** **

Республика Таджикистан на международной арене признан в качестве инициатора и активного лидера в решении глобальных вопросов, связанных с эффективным использованием водных ресурсов. Сегодня наша страна в сотрудничестве с мировым сообществом стремится к реализации предложения Таджикистана об объявлении нового Международного Десятилетия «Вода для устойчивого развития».

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 22.12.2016.

*** **

С учетом анализа особенностей каждого региона, природных и человеческих ресурсов, климата и условий их расположения необходимо активизировать разработку и реализацию различных инвестиционных проектов.

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 22.12.2017.

*** **

Благоприятные природные условия и климат Таджикистана предоставляют отличные возможности для организации современ-

ного обслуживания туристов и развития различных видов туризма по всей стране.

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 22.12.2017.

*** **

Согласно данным, из 14 тыс. ледников, зафиксированных в нашей стране, за последние 40 лет по причине потепления климата тысячи ледников исчезли, и этот процесс в последние годы стремительно продолжается. С учетом этого положения Академии наук необходимо в своей структуре создать Центр по изучению ледников, серьезно проводить постоянный мониторинг ледников и других водных источников страны.

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 22.12.2017.

*** **

Республика Таджикистан за весь период своей независимости, признавая широкое региональное сотрудничество важнейшим способом решения торгово-экономических, социальных и экологических вопросов, обеспечения безопасности и стабильности в Центральной Азии, неизменно выступает за укрепление отношений между народами региона на основе дружбы и взаимного доверия..

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 22.12.2017.

*** **

В условиях изменения климата, когда вопрос охраны источников и ресурсов чистой питьевой воды превратился в одну из основных проблем народов планеты, Таджикистан в этом направлении признан как страна инициатор и лидер на мировой арене.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 26.12.2018.

*** **

В настоящее время Таджикистан согласно оценкам международных организаций занимает 6 место в мире по производству электроэнергии из возобновляемых источников. Наша страна имеет возможность после ввода в действие новых мощностей, в том числе Рогунской ГЭС, выйти на второе или третье место в мире по выработке электроэнергии из возобновляемых источников. Это будет вкладом Таджикистана в решение одной из главных проблем – сокращения выбросов углекислого газа в атмосферное пространство и уменьшения губительных последствий потепления климата.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 26.12.2018.

*** **

Мы всегда должны иметь в виду возрастающее влияние последствий изменения климата на состояние работ в направлении обеспечения устойчивого управления водными ресурсами. Известно, что глобальное изменение климата отрицательно сказывается на объеме ресурсов чистой питьевой воды, что сталкивает различные страны и регионы мира с обременительной экологической ситуацией..

Из Послания Президента Республики Таджикистан Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 26.12.2018.

*** **

Относительно вопросов развития энергетики хочу подчеркнуть, что использование громадных гидроэнергетических мощностей Таджикистана для обеспечения стран региона чистой с экологической точки зрения электроэнергией – одной из основ развития

«зеленой экономики» – может содействовать сокращению выбросов углекислых газов в атмосферу.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 26.12.2018.

*** **

Ввод в действие первого агрегата Рогунской гидроэлектростанции, то есть судьбоносного объекта века и гаранта надежного будущего Таджикистана, благодаря чему осуществились многолетние чаяния славного и трудолюбивого таджикского народа, является собой коренным переворотом в истории независимого Таджикистана и большим устойчивым шагом нашей страны в направлении достижения первой национальной стратегической цели – энергетической независимости.

Из Послания Президента Республики Таджикистан Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 26.12.2018.

*** **

Генеральная Ассамблея Организации Объединенных Наций, одобрив и поддержав четвертую инициативу Таджикистана, осуществляет ряд программ в странах, в которых ощущается большая нехватка воды. На этом фоне и мы, как авангард этого большого дела, завершили в Таджикистане ряд работ в рамках «Программы реформы водного сектора в Республике Таджикистан на 2016-2025 годы» с целью обеспечения населения качественной питьевой водой.

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации уважаемого Эмомали Рахмона Маджлиси Оли, 26.12.2019.

*** **

Широкое использование возобновляемых источников энергии, в особенности водных ресурсов, считается одним из основных

источников выработки «зеленой энергии» и развития «зеленой экономики». С полной сдачей Рогунской гидроэлектростанции появится возможность для того, чтобы Таджикистан в мировом масштабе вошел в первую тройку стран, вырабатывающих «зеленую энергию».

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации уважаемого Эмомали Рахмона Маджлиси Оли, 26.12.2019.

*** **

В нынешних условиях, когда большинство стран мира озабочены последствиями изменения климата, нашим ученым необходимо уделять больше внимания этому глобальному вопросу. Академии наук необходимо в сотрудничестве с учеными других стран проводить исследования в направлении последствий изменения климата и презентовать достижения страны в этом направлении.

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации уважаемого Эмомали Рахмона Маджлиси Оли, 26.12.2019.

*** **

В связи со стремительными изменениями сегодняшнего мира и их отрицательным влиянием Правительству страны необходимо укреплять свою деятельность с целью противостояния угрозам и кризисам, формирования нацеленных на развитие финансовых возможностей и ресурсов, обеспечения многовекторности экономики, расширения процесса цифровизации, финансового доступа и поддержки предпринимательства, решения социальных проблем населения республики, готовности к последствиям изменения климата, перехода на «зеленую» экономику.

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации уважаемого Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан «Об основных направлениях внутренней и внешней политики республики», 26.01.2021.

*** **

Таджикистан благодаря последовательной реализации своей внешней политики, к сегодняшнему дню также сумел внести значительный вклад в дело рассмотрения и решения различных глобальных проблем. На этой основе Таджикистан на международной арене получил признание как ведущая страна в решении актуальных вопросов безопасности, воды, экологии и изменения климата.

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации уважаемого Эмомали Рахмона Маджлиси Оли Республики Таджикистан «Об основных направлениях внутренней и внешней политики республики», 26.01.2021.

*** **

С учетом глобального изменения климата и необходимости развития «зеленой энергетики» Правительству страны необходимо до конца 2022 года принять Стратегию развития «зеленой экономики» в Республике Таджикистан и обеспечить ее реализацию.

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации уважаемого Эмомали Рахмона «Об основных направлениях внутренней и внешней политики республики», 21.12.2021.

*** **

С целью адаптации национальной экономики к глобальному изменению климата, охраны окружающей среды и улучшения экологического состояния страны полностью освободить от налоговых и таможенных выплат импорт электрических транспортных средств, то есть электромобилей, электробусов, троллейбусов и им подобных.

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации уважаемого Эмомали Рахмона «Об основных направлениях внутренней и внешней политики республики», 21.12.2021.

*** **

В связи с изменением климата, беспрецедентного повышения средней температуры на планете Земля и его отрицательных последствий для жизни человека, растительного и животного мира и ледников страны наши ученые должны наладить изучение, исследование и постоянные мониторинги в этих направлениях, вместе с учеными региона и мира разрабатывать и осуществлять методы адаптации к изменению климата.

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации уважаемого Эмомали Рахмона «Об основных направлениях внутренней и внешней политики республики», 21.12.2021.

*** **

Наша страна вносит весомый вклад в решение проблем мира и региона, в том числе по вопросам, связанным с водой и изменением климата, борьбой с терроризмом и экстремизмом, незаконным оборотом наркотиков и транснациональной организованной преступностью. В особенности ряд инициатив Таджикистана по водным проблемам в мире, признанный на международном уровне как «Душанбинский водный процесс», по достоинству представил нашу страну на международной арене.

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации уважаемого Эмомали Рахмона «Об основных направлениях внутренней и внешней политики республики», 21.12.2021.

*** **

С целью достижения энергетической независимости и эффективного использования электроэнергии в период независимости были построены и отреставрированы 287 крупных и малых гидроэлектростанций, 1,5 тыс. км высоковольтных линий электропередачи, 50 высоковольтных подстанций, и в целом была обновлена 75% энергетической инфраструктуры страны. За этот период мы создали более 2000 мегаватт дополнительных энергетических мощностей.

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации уважаемого Эмомали Рахмона «Об основных направлениях внутренней и внешней политики республики», 21.12.2021.

***** ****

В центре внимания нашей страны находится вопрос глобального изменения климата и необходимость совместных усилий для устранения его последствий как серьезные проблемы современного мира. За последние несколько десятилетий исчезла почти треть общего объема ледников нашей страны, из которых формируются более 60 процентов водных ресурсов Центрально-Азиатского региона. Принимая во внимание это, наша страна совместно со своими международными партнерами прилагает усилия с целью объявления 2025 года Международным годом защиты ледников, назначения Всемирного дня защиты ледников и образования Международного фонда защиты ледников.

Из Послания Президента Республики Таджикистан, Лидера нации уважаемого Эмомали Рахмона «Об основных направлениях внутренней и внешней политики республики», 21.12.2021.



«...Сегодня мировое сообщество поддерживает предложения и инициативы нашего родного Таджикистана по решению глобальных и региональных проблем и предпринимает конкретные шаги по их реализации. Мы должны быть благодарны за эту свободную Родину и это суверенное государство и беречь великое благо патриотизма как зеницу ока...».

**Президент Республики Таджикистан,
Лидер нации, уважаемый
Эмомали Рахмон**

ИЗРИЧЕНИЯ

Лидера нации, уважаемого Эмомали Рахмона по вопросам воды, климата и экологии

Вода является главным фактором устойчивого развития.

*** **

Запасы пресной воды на планете постепенно уменьшаются. Человечество все чаще ощущает дефицит пресной воды и ему необходимо осознать, что надвигается водный кризис. Всем следует понять, что стоимость воды может превзойти стоимость нефти, газа, угля и других ресурсов, необходимых для устойчивого будущего каждой страны и региона.

*** **

На наш взгляд, достижение устойчивого развития на глобальном, региональном и национальном уровнях является первоочередной задачей и для её решения, мировому сообществу в XXI веке необходимо будет прилагать все усилия для принятия серьёзных и незамедлительных шагов. Республика Таджикистан, как равноправный субъект международных отношений является активным участником множества международных мероприятий по защите окружающей среды.

*** **

Обладая огромными водными ресурсами и гидроэнергетическим потенциалом, Республика Таджикистан выражает готовность к сотрудничеству во всех сопутствующих мероприятиях, в первую очередь с соседними странами по эффективному, взаимовыгодному и рациональному использованию энергетических ресурсов на благо всех стран региона.

*** **

Поистине наш родной Таджикистан – это настоящий рай на земле, эта страна неизведанных сокровищ и Богом данной природы. Без преувеличения, все мы сидим на кладе и нам больше недостойно просить помощи у других.

*** **

Рогун – это не только источник света, но и национальная честь и достоинство, мощь и прочность государства, основной фактор обеспечения национальной и государственной безопасности.

*** **

Развитие энергетического сектора имеет основополагающее значение для экономического потенциала нашей страны.

*** **

Пришло время привлечь внимание мирового сообщества к проблемам чистой питьевой воды.

*** **

Одним из глобальных проблем современности является проблема обеспечения населения пресной питьевой водой. Нехватка воды остается одной из главных причин беспокойства для многих стран. К счастью, Таджикистан обладает богатыми запасами пресноводных ресурсов и нам следовало бы ценить это бесценное благо. Более того, мы можем начать экспортировать нашу очищенную воду в зарубежные страны и получать от неё большой доход.

*** **

Хотел бы отметить, что для стабильного будущего страны и региона большую ценность представляют нефть, газ, уголь и другие виды топлива и источников энергии.

*** **

Необходимо также отметить, что пресная вода является главным условием жизни и составной частью всех элементов биосферы и суши в мире.

*** **

Учитывая всевозрастающую ценность пресной воды, Республика Таджикистан должна четко определить основные приоритеты в использовании и охране своих водных ресурсов.

*** **

Территория Таджикистана обладает большим рекреационным потенциалом. Комплексный социально-экономический эффект решения проблемы рекреации в Таджикистане будет осуществляться только лишь при повышении уровня жизни населения, увеличении объёма национального дохода и повышении эффективности экономики страны, улучшении здоровья нации, снижении уровней заболеваемости, увеличении продолжительности жизни и повышении эффективности деятельности и сохранении эстетических ценностей природных ландшафтов.

*** **

Таджикистан, на территории которого формируется 60% водных ресурсов Центральной Азии, всегда стремится эффективно использовать их на благо всех стран региона.

*** **

Хочу подчеркнуть, что «Рогунская ГЭС» – стратегический объект и является одним из основных планов государства и Правительства Республики Таджикистан в укреплении энергетической независимости.

*** **

Своевременная сдача в эксплуатацию каждой строительной площадки заложит основу для развития национальной экономики и таджикский народ глубоко уверен в целеустремленности и созидательной энергии инженерно-технического персонала «Рогунской ГЭС».

*** **

«Рогунская ГЭС» внесет громадный вклад в энергетическую независимость нашей страны, а строители этого величественного дворца света и впредь будут проявлять упорство, самоотверженность и высокое чувство патриотизма на этой арене героизма, чести и доблести и будут приближать исторический день завершения его строительства во благо таджикского народа.

*** **

Для достижения дальнейших целей каждый из нас должен быть более ответственным и использовать все возможности для ускорения работ на строительстве этого крупного объекта века. Уверен, что патриотический и самоотверженный труд каждого из вас будет вписан в новейшую историю Таджикистана, а благородный таджикский народ будет всегда ценить результаты вашей самоотверженной деятельности.

*** **

Мы, все жители нашей страны, будь то стар или млад ради будущего, обязаны путем самоотверженных и сплоченных усилий, единства, расширяя работы по благоустройству и созиданию исконной земли наших предков, благоустроить нашу Родину, сделать наше государство могучей и развитой, и устранить имеющиеся недостатки и трудности.

*** **

Сегодня мировое сообщество поддерживает предложения и инициативы нашего родного Таджикистана по решению глобаль-

ных и региональных проблем и предпринимает конкретные шаги по их реализации. Мы должны быть благодарны за эту свободную Родину и это суверенное государство и беречь великое благо патриотизма как зеницу ока.

*** **

Мы направили наши совместные усилия поиску рационального и взаимовыгодного решения в сфере управления и сохранения ограниченных ресурсов пресной питьевой воды планеты. Все эти усилия заложили прочную основу для выработки новой повестки дня устойчивого развития, в которой водным ресурсам отводится центральное место.

*** **

Мы уверены в том, что реализация действий Нового десятилетия на национальном, региональном и международном уровнях будет способствовать достижению цели в области устойчивого развития, касающейся чистой воды и защиты этого бесценного дара природы для будущего поколения.

*** **

Благоустройство и озеленение природы страны, улиц и переулков, уборка домов и жилых помещений является одной из традиций праздника Сада. С уверенностью могу сказать, что славный таджикский народ будет продолжать и расширять эти замечательные традиции как ценное национальное наследие.

*** **

Сегодня мировое сообщество не только знает наш Таджикистан, поддерживает его предложения и инициативы по решению глобальных и региональных проблем и принимает конкретные меры по их реализации.

*** **

Во имя развития нашего суверенного государства и исконной земли наших предков - свободного и любимого Таджикистана мы должны и в дальнейшем сплоченно и самоотверженно трудиться и оставить в наследство грядущим поколениям нашего народа благоустроенную страну, чтобы они гордились результатами наших патриотических усилий.

*** **

Энергетическая система, созданная на основе водно-энергетических ресурсов, считается действительно одной из самых прогрессивных и надежных систем сферы электроэнергетики среди стран СНГ и главная задача, которая сегодня стоит перед энергетиками это обеспечение энергетической независимости.

*** **

«Рогунская ГЭС» внесет громадный вклад в энергетическую независимость нашей страны, а строители этого величественного дворца света и впредь будут проявлять упорство, самоотверженность и высокое чувство патриотизма на этой арене героизма, чести и доблести и будут приближать исторический день завершения его строительства во благо таджикского народа.

*** **

Нам необходимо регулярно принимать меры по соблюдению высокой культуры земледелия, экономному расходу воды для орошения земель, использованию энергосберегающих технологий в сфере сельского хозяйства и защите водных ресурсов.

*** **

Ежегодное увеличение площадей неиспользуемых земель, опустынивание, маловодье и засухи становятся причинами все большего снижения урожайности сельскохозяйственных культур.

*** **

Таджикистан - эта наша с вами страна, эта единственная и неповторимая Родина наших предков и нынешнего и грядущих поколений нашего народа.

*** **

Давайте беречь нашу землю и любить каждое дерево, каждый кустарник и каждый клочок земли своих предков.

*** **

Каждый строитель Рогунской ГЭС – этого судьбоносного объекта должен быть более ответственным и добросовестно трудиться на этой великой стройке века.

NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF TAJIKISTAN
Institute of Water Problems, Hydropower and Ecology

**LEADER OF THE NATION:
WATER, CLIMATE AND
ECOLOGY ISSUES**

Dushanbe
«Donish»
2022

TCU 556:574(575.3)

Scientific council of the Institute of Water Problems, Hydropower and Ecology of the National Academy of Sciences of Tajikistan dated August 26, 2022, protocol No.10 recommended for publication.

**Under the editorship of the
President of the National Academy of Sciences of Tajikistan,
Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Academician
Farhod Rakhimi**

**Composers and editors:
Orif Amirzoda, Nomvar Kurbon, Hasan Asoev**

The Founder of Peace and National unity - Leader of the nation, President of Tajikistan his excellency Emomali Rahmon is recognized on the world stage as an initiator of humanitarian and integrated ideas on water, climate and environmental protection issues, and on the basis of these efforts, initiatives and proposals of the President of the Republic of Tajikistan that the United Nations adopted nine resolutions. Therefore, the views of the Leader of the Nation on water, climate, ecology, rational use of natural resources and environmental protection issues, presented on the basis of modern and precise scientific principles, are an excellent basis for study and research in the future. For this purpose, the book «Leader of the Nation: Water, Climate and Ecology Issues» described and gathered brief information about Emomali Rahmon's global initiatives on water and climate issues, participation and speeches of the President of the Republic of Tajikistan in regional and international conferences dedicated to addressing water, climate and ecology issues, gathered in the Messages of the President of the Republic of Tajikistan, as well as the admonitions of the Leader of the Nation on water, climate and ecology issues.

**© Institute of Water Problems, Hydropower and Ecology
of the National Academy of Sciences of Tajikistan, 2022**



«...The issue of global climate change and the need for joint efforts to eliminate its consequences as a serious problem of the modern world is in the focus of our country. Over the past few decades, almost one-third of the total volume of our country's glaciers, which form more than 60 percent of the water resources of the Central Asian region, have disappeared. Taking this into account, our country together with its international partners is making efforts to declare 2025 the International Year of Glacier Protection, designate World Glacier Protection Day and establish an International Fund for the Protection of Glaciers...»

**President of the Republic of Tajikistan,
the Leader of the Nation
Emomali Rahmon**

GLOBAL INITIATIVES

**of the Leader of the Nation, His Excellency Emomali Rahmon,
related to water, climate and ecology**



Water Year 2003

2003 - International Year of Freshwater (Resolution of the 55th Session of the UN General Assembly, 20.12.2000, No.55/196). On 1st of October 1999 at the 54th Session of the UN General Assembly the President of the Republic of Tajikistan, respected Emomali Rahmon, proposed to society to take concrete measures to solve water problems. On the proposal of the President of the Republic of Tajikistan, the UN General Assembly at its 55th Session on September 20, 2000, declared 2003 as the International Year of Freshwater. Based on named initiative International Freshwater Forum was held in Dushanbe from August 29 to September 1, 2003, in which 500 delegates from 53 countries and representatives of 105 international organizations took part.

*** **



WATER FOR LIFE 2005 - 2015

2005-2015 - International Decade for Action «Water for Life» (Resolution of the 58th Session of the UN General Assembly of 23.12.2003, No. 58/217). This proposal was first presented at the 3rd World Water Forum, which was held from 16 to 23 March 2003 in Kyoto, Japan, by the President of the Republic of Tajikistan, honorable Emomali Rahmon. Based on the Dushanbe Declaration, the UN General Assembly adopted a Resolution on 23rd of December 2003 and declared the years 2005-2015 as the International Decade for Action «Water for Life». During this decade, the President of the Republic of Tajikistan Emomali Rahman presented important proposals at many regional and international conferences, especially the development of

the UN International Convention, including a meeting of leaders and representatives of the Asia-Pacific region on the use of water resources in the region in conditions of population growth (3-4 December 2007, Beppu, Japan).

*** **

International Consortium on Sarez Lake Water Management.

In 2008, the President of the Republic of Tajikistan, esteemed Emomali Rahmon at the International Conference on Water Related Disasters Reduction proposed to establish the International Consortium on Sarez Lake Water Management. Because it is possible that the destruction of the natural dam of Lake Sarez will lead to the flooding of part of the territory of Tajikistan, Uzbekistan, Afghanistan and Turkmenistan and of 52,000 km² of the Amu Darya River Basin. Therefore, the main objective of this Consortium is to prevent the risk of a breach of the Sarez natural dam, through the use of the lake's water by the Central Asian countries.

*** **

International Fund for the Protection of Glaciers. The initiative to establish the International Fund for the Protection of Glaciers was presented by the President of Tajikistan, the honorable Emomali Rahmon at the Third World Climate Conference (31.08-04.10.2009, Geneva, Switzerland) and the 15th Conference of the Parties to the UN Framework Convention on Climate Change (7-8.12.2009, Copenhagen, Denmark). During his speech, the President of the Republic of Tajikistan drew the attention of the participants to the negative consequences of atmospheric warming, and in this regard he called for the establishment of the International Fund for the Protection of Glaciers and the effective use of hydropower potential of Tajikistan, which has important resources and is timely for the construction of power plants in the Central Asian region.

*** **

2013 as the International Year of Water Cooperation (Resolution of the 65th session of the UN General Assembly of 20 December 2010,



65/154) at the Fifth World Water Forum, which was held on 15-22 March 2009 in Istanbul, Turkey, was proposed by the President of the Republic of Tajikistan, the respected Emomali Rahmon. On 20th of December 2010, the United Nations General

Assembly declared the year 2013 as the International Year of Water Cooperation, which was supported by 190 countries. In accordance with this initiative, the International Conference on Cooperation at the highest level in the water sector was held in Dushanbe on 20-21 August 2013, which adopted a number of outcome documents: 1) Declaration of the International Conference on High Level Cooperation in the Water Sector; 2) Program of Action of the Dushanbe Conference on Cooperation in the Water Sector; and 3) Results of the International Conference on High Level Cooperation in the Water Sector.

*** **



2018-2028 - International Decade for Action «Water for Sustainable Development» (Resolution of the 71st session of the UN General Assembly dated 25.12.2016, No. A/C.2/71/L.12/Rev.1). This initiative was presented by the President of the Republic

of Tajikistan, the esteemed Emomali Rahmon at the Seventh World Water Forum, which was held on 12-17 April 2015 in Daegu-Kenbuk, Republic of Korea. As a consequence of that, President of the Republic of Tajikistan drew special attention to the need to adopt the Resolution of the International Decade of Action «Water for Sustainable Development», which refers to population growth and the processes of urbanization, desertification, drought and climate change, as well as the lack of opportunities to ensure the intended use of water as one of the factors leading to water scarcity. Therefore, the next step of the President of the Republic of Tajikistan, Emomali Rahmon was adopted on December 21, 2016 during the plenary session of the UN General Assembly with the co-authors from 177 member states.

*** **

2025 as the International Year of Glacier Protection was proposed by the President of the Republic of Tajikistan, the honorable Emomali Rahmon at the High Level Panel on Water and Climate, which was held on March 3, 2021 online. Because Tajikistan is one of the countries which, due to atmospheric pollution and climate change, has been experiencing high rates of glacial melting on its territory since the 1960s of the last century. In particular, over the last few decades of the twentieth century, more than 1,000 glaciers have vanished in Tajikistan, that is, about 30% of the glaciers. For example, during this period, only the largest continental glacier Fedchenko alone shrank by one square kilometer, its area decreased by 11 km², and the volume of ice lost more than 2 km³.

*** **

These global initiatives have promoted active cooperation of all stakeholders in water resources management and implementation of projects in the water sector, as well as in the introduction of modern technologies and innovations.

Extracted from the speech of the President of the Republic of Tajikistan, the Honorable Emomali Rahmon at the opening ceremony of the Second International High Level Conference on the International Decade of Action «Water for Sustainable Development, 2018-2028», 07.06.2022, Dushanbe.



«...We highly appreciate the role of the Coalition leaders in promoting the integrated water and climate agenda. The leaders' Plan of Action would make its worth contribution in this process. Taking this opportunity, we once again express our commitment for the implementation of the Action Plan of the Coalition leaders and the promotion of a concerted water and climate agenda at all levels...».

**President of the Republic of Tajikistan,
the Leader of the Nation
Emomali Rahmon**

PARTICIPATION AND SPEECHES
of the Leader of the Nation, His Excellency Emomali Rahmon
at regional and world conferences, related to water,
climate and ecology

54th Session of the United Nations General Assembly, October 1,
1999, United States of America

*** **

Special session of the United Nations General Assembly, 27.06.2000,
Switzerland

*** **

Participation and speech at the World Water Forum, 18.03.2003,
Japan

*** **

Opening ceremony of the International fresh water Forum,
30.08.2003, Dushanbe

*** **

Closing ceremony of International fresh water Forum, , 01.09.2003,
Dushanbe

*** **

58th session of the United Nations General Assembly, 30.09.2003,
United States of America

*** **

A solemn event entitled «Achievement of the Millennium
Development Goals in Asia», 13.09.2005, United States of America

*** **

Meeting of heads of delegations «Mamlakathoi Ozmoishy» dedicated to problems of achievement of Millennium Development Goals in Tajikistan, 13.09.2005, United States of America

*** **

Meeting of the United Nations Heads of governments dedicated to the 60th anniversary of establishment of the United Nations, 14.09.2005, United States of America

*** **

Ceremony of launching of the first aggregate of «Sangtuda HPP-1», 20.01.2008, Danghara district

*** **

Opening ceremony of the second line of «Obi Zulol» enterprise, 09.09.2008, Istaravshan city

*** **

General discussion of the 63rd session of the United Nations General Assembly, 26.09.2008, United States of America

*** **

Special high-level meeting on «Clean Water and Sanitation for All», 26.09.2008, United States of America

*** **

Ceremony of launching of the third aggregate of «Sangtuda HPP-1», 05.11.2008, Danghara district

*** **

Ceremony of presentation of the UNESCO water issues report,
16.03.2009, Republic of Turkey

*** **

Fifth World Water Forum, 16.03.2009, Republic of Turkey

*** **

The Third World conference on climate issues, 03.09.2009,
Switzerland

*** **

High-Level Meeting on Climate Change and Energy, 21.09.2009,
United States of America

*** **

General discussion of the 64th United Nations General Assembly,
22.09.2009, United States of America

*** **

15th Conference of the Parties to the United Nations Framework
Convention on Climate Change, 16.12.2009, Denmark

*** **

International Conference on the implementation of activities within
the framework of the International Decade for Action «Water for Life»,
06.08.2010, Dushanbe

*** **

The United Nations General Assembly Summit on the Millennium
Development Goals, 20.09.2010, United States of America

*** **

Presentation «Millennium Goals: achievements of Tajikistan»,
21.09.2010, United States of America

*** **

Special meeting dedicated to the theme «Addressing global water and sanitation challenges - the main objective of the Millennium Development Goals implementation», 22.09.2010, United States of America

*** **

United Nations General Assembly high-level meeting as a contribution to the International Year of Biodiversity, 22.09.2010, United States of America

*** **

Starting ceremony of the construction of the dam «Sangtuda HPP-2»,
28.11.2010, Danghara district

*** **

Opening ceremony of the first stage of «Sangtuda HPP-2», 09.05.2011,
Danghara district

*** **

General Meeting of the UN Conference on sustainable development,
21.06.2012, Brazil

*** **

Second Asia Pacific Water Forum dedicated to «Water Security and Water-Related Disaster Threats», 19.05.2013, Thailand

*** **

Opening ceremony of the International High Level Conference on Water Cooperation, 20.08.2013, Dushanbe

*** **

World forum on water issues, 12.04.2015, Republic of Korea

*** **

High-Level International Conference on the results of the implementation of the International Decade for Action «Water for Life, 2005-2015», 09.06.2015, Dushanbe

*** **

High-level event within the framework of the UN summit on «Stimulating the Implementation process and achievement of the Sustainable Development Goals in the Water Sector», 27.09.2015, United States of America

*** **

UN Summit to Endorse the post-2015 period Development Agenda, 27.09.2015, United States of America

*** **

2015 Summit Interactive dialogue on « Protecting our Planet and Combatting Climate Change,» 28.09.2015, United States of America

*** **

High-Level Forum of landlocked developing countries, September 29, 2015, United States of America

*** **

General discussion of the 70th session of the UN General Assembly,
29.09.2015, United States of America

*** **

21st Session of the Conference of the Parties to the UN Framework
Convention on Climate Change, 30.11.2015, France

*** **

CASA-1000 regional power transmission project implementation
ceremony, 12.05.2016, Tursunzoda city

*** **

High-level event «From the Millennium Development Goals to the
Sustainable Development Goals in Asia and the Pacific», 30.09.2015,
United States of America

*** **

Opening Ceremony of the International High-Level Symposium on
the Sixth Sustainable Development Goal - «Achieving Universal Access to
Water and Sanitation», 8.09.2016, Dushanbe

*** **

Budapest Water Summit, 28.11.2016, Hungary

*** **

High Level Panel meeting on water issues, 29.11.2016, Hungary

*** **

Launching ceremony of the «Sarband» HPP Rehabilitation Project,
18.11.2016, Levacant city

*** **

Ceremony to achieve sustainable development under modern threats and hazards at the opening of the high-level conference on «Strengthening cooperation to achieve sustainable development under the conditions of modern threats and hazards», 12.06.2017, Dushanbe

*** **

High-level event entitled «Towards the International decade of action, Water for sustainable development, 2018-2028,» 19.09.2017, United States of America

*** **

Fourth Meeting of the high-level Panel on water issues, 21.09.2017, United States of America

*** **

High Level Event to begin the International Decade of Action, «Water for Sustainable Development, 2018-2028», 22.03.2018, United States of America

*** **

UN General Assembly event entitled «Water and Energy: Finding the Link between the Sixth and Seventh Sustainable Development Goals», 23.03.2018, United States of America

*** **

Special Event «Priority Actions on Water resources, Climate Change, and disaster risk reduction in the International Decade for Action, «Water for Sustainable Development, 2018-2028,» 23.03.2018, United States of America

*** **

Opening ceremony of the International High Level Conference on the International Decade for Action «Water for Sustainable Development, 2018-2028», 20.06.2018, Dushanbe

*** **

Launching ceremony of the first aggregate of the Rogun HPP, 16.11.2018, Rogun city

*** **

40th session of the UNESCO General conference on Climate Change, 12.11.2019, France

*** **

First meeting of the High-Level Panel on Water and Climate issues through videoconference, 03.03.2021, Dushanbe

*** **

High Level Meeting on «Implementing the goals and targets related to water issues of the 2030 Agenda», online, 19.03.2021, Dushanbe

*** **

General discussions of the 76th session of the United Nations General Assembly, 24.09.2021, Dushanbe

*** **

High-level Thematic discussion on «Implementation of actions on Climate», 27.10.2021, Dushanbe

*** **

High Level Panel meeting on Water and Climate issues, 02.11.2021, Dushanbe

*** **

Opening ceremony of the Fourth Asian-Pacific Water Summit,
23.04.2022, Dushanbe

*** **

Opening ceremony of the Second International High-level Conference
dedicated to the International Decade for Action «Water for Sustainable
Development 2018-2028», 07.06.2022, Dushanbe

*** **

Third meeting of the leaders of the Water and Climate Coalition,
04.06.2022, Dushanbe



“...In connection with climate change, unprecedented rise of average temperature on the planet Earth and its negative impact on human life, flora and fauna and glaciers of the country, our scientists should establish studies, research and continuous monitoring in these areas, develop and implement methods of adaptation to climate change together with scientists of the region and the world...”

**President of the Republic of Tajikistan,
the Leader of the Nation
Emomali Rahmon**

EXCERPTS

From the Annual Address by the Leader of the Nation, his Excellency Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan on the issues of Water, Climate and Ecology

Support of the initiative of the President of the Republic of Tajikistan on declaring 2003 the International Year of Freshwater by most countries of the world and in this connection adoption of the special UN General Assembly resolution on declaring 2003 the Year of Freshwater is a vivid evidence of growing influence and authority of the Tajik state at the international level.

From the Annual Address to the members of Majlisi Milli and deputies of Majlisi Namoyan-dagon Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/30/2001.

*** **

The problems of preventing environmental risks, conservation of drinking water resources, eliminating hunger and other problems of universal human nature can be solved only with the implementation of a reasonable foreign policy and the full support of the world community and every living person on the planet.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/22/2002.

*** **

Especially when it comes to global problems, each country can raise its voice and count on the agreement of other countries. In this regard, we can note with satisfaction that the proposal of the Republic of Tajikistan to declare 2003 the International Year of Freshwater at the 54th session of the UN General Assembly was accepted by most countries of the world. I would like to note that at present various events devoted to this problem are being held all over the planet.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/04/2003.

*** **

A number of global processes, including environmental issues, the balance of the relationship between man and nature, are growing increasingly acute and disturbing, and are becoming global security threats. When it comes to environmental problems, it is necessary to emphasize that the selfish and even barbaric attitude of mankind toward the nature over many centuries has led to a great limitation of vital resources. In addition, millions of hectares of forest are burned and destroyed every year. Moreover, due to the climate change, glaciers that are the source of drinking water are melting at an alarming rate in many regions. According to observations, the reserves of glaciers in the Pamir Mountains, which are natural treasures of fresh water, have halved in the last fifty years. If this condition remains unchanged, it is not difficult to imagine the consequences.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/04/2003.

*** **

In the mountainous terrain of Tajikistan, it is particularly important to increase the number of small HPPs. Currently, 25 small HPPs are in operation in our country. In the nearest future it is planned to build 10 more small power plants in Faizabad, Baljuvan, Vahdat, Ayni, Nurabad, Rasht, Tajikabad, Jirgatal and Tavildara districts. As for the financing of its construction, the Government of the Republic of Tajikistan has recently signed an agreement with the Islamic Development Bank for the amount of 10 million US Dollars.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/30/2004.

*** **

At present, the problem of drinking water is considered as a global, national and multifaceted problem. Although Tajikistan is located in the runoff formation zone in the Central Asian region, the situation with

drinking water supply to the population in our country is getting harder every year. Given the crucial role of water resources in the sustainable development of the national economy, as well as national interests, we commit ourselves to actively contribute to solve such important regional and global issues. In this way we want to mobilize the means and capabilities of the global community to deal with the challenges facing Tajikistan and our region.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/30/2004.

*** **

It should be noted that although these resources are limited in our country, we should not forget that the hydropower potential of our country is extremely large, and its rational use contributes to the progress of all sectors of the economy. We have repeatedly emphasized that the reduction of oil and gas reserves in the world leads to an increase in the demand for hydropower. This fact is confirmed by the current situation in the global energy market.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/16/2005.

*** **

Today, broad and constructive regional economic cooperation has become of vital importance. Thus, the interests of all countries are served by construction of infrastructure facilities, first of all, electric power transmission networks, modern highways, hydroelectric power stations, production enterprises, creation of investment and financial institutions.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/20/2006.

*** **

In no case do we want to harm the fraternal peoples of the region by any steps, but, instead, we are ready for any cooperation, mutual understanding and integration. Tajikistan unconditionally supports the creation of the Central Asian Water and Energy Consortium. However, it is no secret to anyone that the region already has problems with water, especially with clean water, and they will naturally worsen every year. To solve this topical problem, Tajikistan proposes to provide the countries of Central Asia with clean water from Lake Sarez.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/30/2007.

*** **

To ensure energy independence and transform Tajikistan into one of the major energy exporting countries, structural reforms in the energy sector and the construction of several hydropower plants through the creation of an international financial consortium are envisaged.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/30/2007.

*** **

However, some factors and obstacles on this way, including external, i.e. dynamically changing conditions of the modern world, natural, ecological and man-made disasters, force us to take additional and urgent measures to implement our strategic goals as soon as possible - to ensure energy independence of the country, withdraw it from communication isolation and ensure food security.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/25/2008.

*** **

In the process of implementing the energy policy of our state, we, the people of Tajikistan, must always keep in mind the vital principle that

the construction of hydroelectric power plants and ensuring the energy independence of the country have now become a matter of life or death for the state of Tajiks.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/25/2008.

*** **

In today's world, there are trends and developments that deserve our support or concern. First and foremost, the widening gaps between rich and poor countries are becoming increasingly evident. As the process of global warming intensifies, the problem of excessive melting of glaciers and snow layer in the regions of water resources formation is of acute concern.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/25/2008.

*** **

In the current context of water scarcity in the region, consequences of drought and low water levels and climate change impact on the main water source of Central Asia - Badakhshan glaciers, it is necessary to study new principles of water resources management on the basis of basin and integrated management mechanisms - and consider the possibility of their implementation.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/15/2009.

*** **

In order to use the huge reserves of clean drinking water in the Sarez Lake for the benefit of the population of the region and the permanent supply of fresh water, we once again call on the Central Asian countries to contribute to the establishment of an international consortium to implement this proposal.

From the Annual Message of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/15/2009.

*** **

Construction of hydropower facilities in Tajikistan will by no means lead to reduction of water quantity in transboundary rivers of the region and to deterioration of ecological situation.

From the Annual Message of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/15/2009.

*** **

The problem of providing the whole mankind with clean water is getting more and more important every year. It has different aspects - legal, social, economic and ecological - and in one way or another it affects all countries and regions of the world. This was confirmed during the discussions at the 5th World Water Forum recently held in Istanbul.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/15/2009.

*** **

From this high rostrum of the supreme legislative body, I once again express my heartfelt gratitude to the glorious, proud and valorous people of Tajikistan for their support and solidarity with the Address of the Head of the State on material and spiritual support of the construction of this grandiose project (Rogun HPP)..

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/24/2010.

*** **

The country, which is the main source of water in Central Asia and uses only 5-7% of its water resources and as a mountainous country has no opportunity to expand its irrigated area, can never threaten other countries with the issue of water supply in the region. On the contrary, our proposal to use clean drinking water of the high-mountain lake Sarez to supply the population of the entire region is still valid.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/24/2010.

*** **

The measures being undertaken for the construction of hydropower facilities are primarily aimed at addressing our current pressing issues - uninterrupted supply of electricity to the population and enterprises of the country, and laying the foundation for the efficient use of water resources to ensure sustainable development of the country, taking into account the solution of social problems and creation of jobs.

From the Annual Message of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/20/2011.

*** **

Tajikistan has had many constructive proposals in recent years and now also remains faithful to their contents and meaning, an example of this is our readiness to provide the region with clean drinking water.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/20/2011.

*** **

Taking into account the global warming of the planet, increase of global population, steady rise of fuel prices, and limited and decreasing reserves, our primary task is to use our internal capacities and resources.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/20/2011.

*** **

The relevant bodies and structures must comprehensively promote the wide processing of domestic raw materials, including non-ferrous metals, precious and decorative stones, agricultural products, clean drinking water of Tajikistan and its export, the introduction of modern production technologies, strengthening of production capacities and also take urgent measures to remove administrative and artificial obstacles.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/20/2012.

*** **

We do not intend to work exclusively in our own interests and to the detriment of anyone, on the contrary, we are sincere supporters of mutually beneficial regional cooperation and partnership. This approach also applies to the water-energy issue, which has become «the talk of the town. According to the UN statistics, 300 water-related conflicts take place in the world today. Taking this issue into consideration, it is useful to remind that our country, on whose territory almost 60 percent of Central Asia's water flow is formed, has never caused any difficulties in the sphere of water supply to other countries since the beginning of independence.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/20/2012.

*** **

In a relatively short historical period, the support of this authoritative international organization of our three global initiatives - the International Year of Freshwater, approval of the Decade of Action «Water for Life» and the declaration of 2013 as the International Year of

Water Cooperation has confirmed and consolidated the internationally recognized leadership of Tajikistan in this field.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 04/20/2012.

*** **

Tajikistan has huge resources of renewable hydropower and clean water, their rational use will not only meet the interests of the people of our country, but also the interests of the countries in the region.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 26.04.2013.

*** **

Hydropower dams and reservoirs regulate the seasonal flow of rivers and play a huge role in preventing extreme natural disasters, such as mudflows, flooding and reducing the impact of drought.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 26.04.2013.

*** **

In further supplying the country with electricity and heat through rehabilitation of existing plants and utilization of new capacities, including construction of transmission lines, priority will be given to economical use of electricity and reduction of its losses, application of low-cost electric technologies and, on the other hand, rational management of water resources in the region.

From the Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 23.04.2014.

*** **

Only under such conditions and through joint efforts, it is possible to adequately confront the global problems of our time, including the consequences of climate change on the planet, environmental and man-made disasters. This explains the fact that Tajikistan, as always, is interested in even greater cooperation with the countries of the world and international organizations to combat the global challenges and threats of the modern world.

From the Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 23.04.2014.

*** **

Our state is a sincere supporter of the steps and initiatives of influential international organizations, including the United Nations and developed countries to develop renewable and environmentally clean energy sources as the basis of a «green economy».

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 23.04.2014.

*** **

Our country, continuing its previous creative initiatives, in order to fully evaluate the implementation of the International Decade for Action «Water for Life 2005-2015», which was adopted at the suggestion of Tajikistan, this year in accordance with the new Resolution of the UN General Assembly, plans to convene the International High Level Conference in the city of Dushanbe. Its purpose is to address the global problems of lack of drinking water on the planet, to take necessary response measures, to emphasize the urgency and promote the idea of constructive cooperation in solving problems related to water. It is held for the sake of stable development of the region's countries and a bright future for its peoples.

From the Annual Address of the President of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 23.01.2015.

*** **

The Government of the country considers hydropower resources to be a national asset. Therefore, we have identified the development of the hydropower sector as one of the priorities of our activities, and in cooperation with international partners we will continue the repair, reconstruction and construction of energy facilities.

From the Annual Address of the Leader of the Nation, the President of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 20.01.2016.

*** **

The future progress of the world largely depends on renewable energy. For it is an important factor in ensuring sustainable socio-economic development, the formation of a «green economy», environmental protection, prevention of natural disasters associated with climate change and reduction of carbon dioxide emissions.

From the Annual Address of the Leader of the Nation, the President of Tajikistan, His Excellency Emomali Rahmon Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 20.01.2016.

*** **

According to the assessment of international financial organizations Tajikistan is among the six leading countries of the planet in terms of production of «green energy», i.e. ecologically clean energy in percentage terms and today the production of this type of energy in our country is 98%. This is Tajikistan's contribution to the prevention of the devastating consequences of climate warming and the implementation of environmental measures at the regional and global levels.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 22.12.2016.

*** **

Our paradise Tajikistan is a country of civilized and hospitable people, sweet fruits, by climate, weather, landscapes, high mountains, huge glaciers, healing waters, lakes, pure springs, fauna and flora, folk customs and traditions are unique in the world and a unique place for travel and holidays.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 22.12.2016.

*** **

The Republic of Tajikistan is recognized in the international arena as an initiator and active leader in addressing global issues related to the efficient use of water resources. Today our country, in cooperation with the world community, seeks to implement Tajikistan's proposal to declare a new International Decade «Water for Sustainable Development».

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 22.12.2016.

*** **

Taking into account the analysis of the characteristics of each region, natural and human resources, climate and conditions of their location, it is necessary to intensify the development and implementation of various investment projects.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 22.12.2017.

*** **

The favorable natural conditions and climate of Tajikistan provide excellent opportunities for the organization of modern tourist services and the development of various types of tourism throughout the country.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 22.12.2017.

*** **

According to the data, out of 14 thousand glaciers recorded in our country, thousands of glaciers have disappeared in the last 40 years due to climate warming, and this process is rapidly continuing in recent years. Taking into account this situation, the Academy of Sciences needs to establish a Center for the Study of Glaciers within its structure and seriously conduct continuous monitoring of glaciers and other water sources of the country.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation Emomali Rahmon Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 22.12.2017.

*** **

The Republic of Tajikistan for the entire period of its independence, recognizing broad regional cooperation as the most important way to solve trade, economic, social and environmental issues, ensuring security and stability in Central Asia, has consistently advocated the strengthening of relations between the peoples of the region on the basis of friendship and mutual trust.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 22.12.2017.

*** **

In the conditions of climate change, when the issue of protection of sources and resources of clean drinking water has become one of the main problems of the peoples of the planet, Tajikistan in this direction is recognized as a country initiator and leader on the world stage.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 26.12.2018.

*** **

Currently, according to estimates of international organizations, Tajikistan ranks 6th in the world in the production of electricity from renewable sources. Our country has an opportunity after the commissioning of new facilities, including the Rogun HPP, to reach the second or third place in the world in electricity generation from renewable sources. This will be Tajikistan's contribution to solving one of the main problems - reducing carbon dioxide emissions into the atmosphere and reducing the devastating effects of climate warming.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 26.12.2018.

*** **

We must always keep in mind the increasing impact of the effects of climate change on the state of work towards sustainable water management. It is known that global climate change has a negative impact on the amount of resources of clean drinking water, which confronts various countries and regions of the world with an onerous ecological situation.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 26.12.2018.

*** **

Regarding the issues of energy development, I would like to emphasize that the use of Tajikistan's enormous hydropower capacity to provide the countries of the region with environmentally clean electricity - one of the foundations of the development of a «green economy» - can contribute to the reduction of carbon dioxide emissions into the atmosphere.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 26.12.2018.

*** **

The launch of the first unit of the Rogun Hydropower Plant, i.e. the fateful object of the century and the guarantor of Tajikistan's secure future, through which the long-standing aspirations of the glorious and hardworking Tajik people were realized, is a radical shift in the history of independent Tajikistan and a great sustainable step of our country towards achieving the first national strategic goal - energy independence.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation Emomali Rahmon to the Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, 26.12.2018.

*** **

The United Nations General Assembly, having endorsed and supported Tajikistan's Fourth Initiative, is implementing a number of programs in countries with severe water shortages. Against this background and we, as the vanguard of this great cause, have completed in Tajikistan a number of works under the «Water Sector Reform Program in the Republic of Tajikistan for 2016-2025» in order to provide the population with quality drinking water.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation respected Emomali Rahmon Majlisi Oli, 26.12.2019.

*** **

Widespread use of renewable energy sources, especially water resources, is considered one of the main sources of «green energy» generation and development of «green economy». With the full commissioning of the Rogun hydroelectric power plant, Tajikistan will have the opportunity to become one of the top three «green energy» producing countries on a global scale.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation respected Emomali Rahmon Majlisi Oli, 26.12.2019.

*** **

Under the current conditions, when most countries of the world are concerned about the consequences of climate change, our scientists need to pay more attention to this global issue. The Academy of Sciences should, in cooperation with scientists from other countries, conduct research in the direction of the effects of climate change and present the country's achievements in this direction.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation respected Emomali Rahmon Majlisi Oli, 26.12.2019.

*** **

In connection with the rapid changes of today's world and their negative impact, the Government of the country needs to strengthen its activities in order to confront threats and crises, form development-oriented financial capabilities and resources, ensure multi-vector economy, expand the digitalization process, financial access and business support, solve social problems of the population of the republic, preparedness for the effects of climate change, transition to a «green» economy.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation of the respected Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan «On the main directions of domestic and foreign policy of the republic», 26.01.2021.

*** **

Tajikistan, through consistent implementation of its foreign policy, to date has also been able to make a significant contribution to the consideration and resolution of various global issues. On this basis, Tajikistan has been recognized in the international arena as a leading country in addressing pressing issues of security, water, environment and climate change.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation of the respected Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan «On the main directions of domestic and foreign policy of the republic», 26.01.2021.

*** **

Taking into account global climate change and necessity of «green energy» development the Government of the country should adopt a Strategy for «Green Economy» development in the Republic of Tajikistan by the end of 2022 and ensure its implementation.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation of the respected Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan «On the main directions of domestic and foreign policy of the republic», 21.12.2021.

*** **

In order to adapt the national economy to global climate change, protect the environment and improve the ecological condition of the country to completely exempt the import of electric vehicles, i.e. electric cars, electric buses, trolley buses and similar vehicles from tax and customs payments.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation of the respected Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan «On the main directions of domestic and foreign policy of the republic», 21.12.2021.

*** **

In connection with climate change, unprecedented rise of average temperature on the planet Earth and its negative impact on human life, flora and fauna and glaciers of the country, our scientists should establish studies, research and continuous monitoring in these areas, develop and implement methods of adaptation to climate change together with scientists of the region and the world.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation of the respected Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan «On the main directions of domestic and foreign policy of the republic», 21.12.2021.

*** **

Our country makes a significant contribution to solving problems of the world and the region, including on issues related to water and climate change, combating terrorism and extremism, drug trafficking and transnational organized crime. In particular, a number of Tajikistan's initiatives on water issues in the world, recognized internationally as the «Dushanbe Water Process», has worthily represented our country in the international arena.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation of the respected Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan «On the main directions of domestic and foreign policy of the republic», 21.12.2021.

*** **

In order to achieve energy independence and efficient use of energy during the period of independence we have built and renovated 287 big and small hydro power plants, 1.5 thousand km of high voltage transmission lines, 50 high voltage substations and in general we have renewed 75% of energy infrastructure of the country. During this period, we have created more than 2,000 megawatts of additional energy capacity.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation of the respected Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan «On the main directions of domestic and foreign policy of the republic», 21.12.2021.

*** **

The issue of global climate change and the need for joint efforts to eliminate its consequences as a serious problem of the modern world is in the focus of our country. Over the past few decades, almost one-third of the total volume of our country's glaciers, which form more than 60 percent of the water resources of the Central Asian region, have disappeared. Taking this into account, our country together with its international partners is making efforts to declare 2025 the International Year of Glacier Protection, designate World Glacier Protection Day and establish an International Fund for the Protection of Glaciers.

From the Annual Address of the President of the Republic of Tajikistan, the Leader of the Nation of the respected Emomali Rahmon to Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan «On the main directions of domestic and foreign policy of the republic», 21.12.2021.



«...Today the world community supports the proposals and initiatives of our native Tajikistan to solve global and regional problems and takes concrete steps to implement them. We should be grateful for this free homeland and this sovereign country and cherish the great blessing of patriotism as the apple of the eye...».

**President of the Republic of Tajikistan,
the Leader of the Nation
Emomali Rahmon**

ADMONITIONS
of the Leader of the Nation, his excellency Emomali Rahmon
on water, climate and ecology issues

Water is the main factor of sustainable development.

*** **

The reserves of fresh water on the planet are gradually decreasing. Humanity is increasingly feeling the deficit of fresh water and needs to realize that a water crisis is coming. Everyone should understand that the cost of water can exceed the cost of oil, gas, coal and other resources needed for a sustainable future in every country and region.

*** **

In our opinion, achievement of sustainable development at the global, regional and national levels is a priority objective and for its solution, the world community in the XXI century will have to make all efforts to take serious and immediate steps. The Republic of Tajikistan as an equal subject of international relations is an active participant of many international events on environmental protection.

*** **

Having huge water resources and hydropower potential, the Republic of Tajikistan expresses its readiness to cooperate in all related activities, first of all with neighboring countries on effective, mutually beneficial and rational use of energy resources for the benefit of all countries of the region.

*** **

It is true that our native Tajikistan is a true heaven on earth, a country of unexplored treasures and God-given nature. Without exaggeration, we are all sitting on a treasure, and it is no longer worthy for us to ask others for help.

*** **

Rogun is not only a source of light, but also a source of national honor and dignity, the power and strength of the government, and a major factor in national and governmental security.

*** **

The development of the energy sector is fundamental to the economic potential of our country.

*** **

It is time to attract the attention of the world community to the problems of clean drinking water.

*** **

One of the global problems of our time is the problem of providing the population with fresh drinking water. Lack of water remains a major concern for many countries. Fortunately, Tajikistan has abundant freshwater resources, and we should appreciate this precious resource. Moreover, we can start exporting our purified water to foreign countries and earn a large income from it.

*** **

I would like to point out that oil, gas, coal and other types of fuels and energy sources are of great value for the sustainable future of the country and the region.

*** **

It should also be noted that fresh water is the main condition for life and an integral part of all elements of the biosphere and land in the world.

*** **

Taking into account the ever-growing value of fresh water, the Republic of Tajikistan should clearly define the main priorities in the use and protection of its water resources.

*** **

The territory of Tajikistan has great recreational potential. The comprehensive socio-economic effect of solving the problem of recreation in Tajikistan will be realized only with an increase in the standard of living of the population, an increase in the volume of national income and an increase in the efficiency of the country's economy, improvement in the health of the nation, reduction in the levels of morbidity, increase in life expectancy and increase in the efficiency of activities and preservation of the aesthetic values of natural landscapes.

*** **

Tajikistan, on whose territory 60% of Central Asia's water resources are formed, always strives to use them effectively for the benefit of all countries in the region.

*** **

I would like to emphasize that «Rogun HPP» is a strategic facility and is one of the main plans of the State and Government of the Republic of Tajikistan in strengthening the energy independence.

*** **

The timely commissioning of each construction site will lay the foundation for development of the national economy, and the Tajik people have great confidence in the purposefulness and creative energy of the engineering and technical personnel of Rogun HPP.

*** **

«Rogun HPP» will make a tremendous contribution to the energy independence of our country, and the builders of this majestic palace

of light will continue to show persistence, dedication and high sense of patriotism in this arena of heroism, honor and valor and will bring closer the historic day of its completion for the benefit of the Tajik people.

*** **

In order to achieve further goals, each of us must be more responsible and use all opportunities to accelerate the work on the construction of this major facility of the century. I am sure that the patriotic and selfless work of each of you will be inscribed in the recent history of Tajikistan, and the noble Tajik people will always appreciate the results of your selfless activities.

*** **

We, all residents of our country, whether old or young for the sake of the future, are obliged through selfless and united efforts, unity, expanding the work of beautification and creation of the native land of our ancestors, to beautify our Motherland, to make our state powerful and developed, and to eliminate the existing shortcomings and difficulties.

*** **

Today the world community supports the proposals and initiatives of our native Tajikistan to solve global and regional problems and takes concrete steps to implement them. We should be grateful for this free homeland and this sovereign country and cherish the great blessing of patriotism as the apple of the eye.

*** **

We have directed our joint efforts to find a rational and mutually beneficial solution to the management and preservation of the planet's limited fresh drinking water resources. All of these efforts have laid a solid foundation for a new sustainable development agenda that puts water resources at the core.

*** **

We are confident that the implementation of the New Decade's actions at the national, regional and international levels will contribute to achieving the sustainable development goal on clean water and protecting this precious gift of nature for future generations.

*** **

Beautification and greening of the country's nature, streets and alleys, and cleaning up homes and living facilities is one of the traditions of the Sada Festival. I can say with confidence that the glorious Tajik people will continue and expand these wonderful traditions as a valuable national heritage.

*** **

Today, the world community not only knows our Tajikistan, supports its proposals and initiatives to solve the global and regional problems and takes concrete measures to implement them.

*** **

For the development of our sovereign state and the native land of our ancestors, free and beloved Tajikistan, we must continue to work united and selflessly and leave a developed country as a legacy to future generations of our people, so that they could be proud of the results of our patriotic efforts.

*** **

The energy system created on the basis of water and energy resources is really considered one of the most progressive and reliable systems of electric power among the UIS countries and the main task which nowadays faces the power engineers is to provide the energy independence.

*** **

«Rogun HPP» will make a great contribution to the energy independence of our country, while the constructors of this majestic palace of light will continue to show persistence, selflessness and high sense of patriotism in this arena of heroism, honor and valor and will bring closer the historic day of completion of its construction for the benefit of the Tajik people.

*** **

We need to take regular measures to comply with the high culture of farming, economical use of water for irrigation purposes, use of energy-saving technologies in agriculture and protection of water resources.

*** **

The annual increase in the area of unused land, desertification, water shortages and droughts cause more and more losses in crop yields.

*** **

Tajikistan is our country, the only and unique Motherland of our ancestors and of the present and future generations of our people.

*** **

Let us cherish our land and love every tree, every bush and every scrap of our ancestors' land.

*** **

Each constructor of Rogun HPP, this fateful object, must be more responsible and work conscientiously at this great construction site of the century.